

BIJLAGE A

Overzichtstabel van de relevante en prioritair relevante dossiers in bijlage I van het werkprogramma 2017 van de Commissie

Opmerking: in kolom (1) staat R voor relevant en PR voor prioritair relevant

(1)	dossiers	Trekker	Betrokkenen
	Initiatief 1: Het Jongereninitiatief		
PR	Europees Solidariteitskorps	cjasm	ov, wse
R	Investeren in de jongeren van Europa	ov	cjasm, wse
R	Onderwijs verbeteren en moderniseren	ov	wse
	Initiatief 2: Uitvoering van het actieplan voor de circulaire economie		
	opmerking: op basis van de concrete inhoud van de Commissievoorstellen kan later nog geoordeeld worden dat een van de dossiers hieronder prioritair relevant is.		
R	een strategie voor recycling en hergebruik van plastics	lne	ewi
R	een voorstel voor een verordening voor minimumkwaliteitseisen voor hergebruikt water	lne	ewi, lv
R	een REFIT-herziening van de drinkwaterrichtlijn	lne	lv, wvg
R	een initiatief om juridische, technische of praktische bottlenecks op het snijvlak van chemicaliën-, product- en afvalwetgeving aan te pakken	lne	ewi
R	een monitoringkader voor de circulaire economie	lne	lv, rwo
	Initiatief 3: Meerjarig Financieel Kader voor de periode na 2020		
PR	Voorstel voor een volgend Meerjarig Financieel Kader, waaronder ook voor de eigen middelen	iv	alle overige
	Initiatief 4: Uitvoering van de strategie voor de digitale eengemaakte markt		
PR	tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de strategie voor de digitale eengemaakte markt	cjasm, ewi	alle overige
	Initiatief 5: Uitvoering van de Strategie voor de Energie-unie: emissieluw reizen en mobiliteit		
PR	REFIT-herziening van de richtlijn Eurovignet	mow	fb, lne
R	REFIT-herziening van de richtlijn Europese dienst elektronische tolheffing (EETS)	mow	fb, lne
R	REFIT-herziening van de strategieën voor de periode na 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen en touringcars	lne	fb, mow, rwo
R	REFIT-herziening van de richtlijn schone wegvoertuigen	mow	fb, lne
R	Uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen (ICAO)	lne	
R	De richtlijn Europese dienst elektronische tolheffing (EETS)	mow	fb
	Initiatief 6: Uitvoering van de interne-marktstrategie		
R	Eén digitale toegangspoort	ewi	ov, wvg, rwo, wse, iv
R	Een informatie-instrument voor de interne markt	ewi	kb, wse, iv
R	een upgrade van SOLVIT	iv	alle overige
	Initiatief 10: Een sterke Unie gebouwd op een sterke EMU		

PR	een witboek over de toekomst van Europa	fb, iv	alle overige
	Initiatief 11: Europese pijler van sociale rechten		
R	Globaal overzicht van de maatregelen die onder de Europese pijler van sociale rechten zullen vallen	wse	fb, kb, ov, wvg
R	initiatieven voor een beter evenwicht tussen werk en privé-leven van werkende ouders	wse	kb, wvg
	Initiatief 12: Uitvoering van de "Handel voor iedereen"-strategie		
PR	Het proces en de voltooiing van bilaterale onderhandelingen (bijv. met Japan)	iv	alle overige
PR	Het openen van nieuwe onderhandelingen over vrijhandelsakkoorden met Australië en Nieuw-Zeeland	iv	alle overige
PR	Modernisering van het associatieakkoord tussen Chili en de Europese Unie (handel)	iv	alle overige
PR	Verdere versterking van de EU-handelsbeschermingsinstrumenten met een voorstel tot wijziging van de EU-antidumpingwetgeving	iv	alle overige
	Initiatief 15: Uitvoering van de Europese migratieagenda		
R	tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de Europese migratieagenda, met consolidering en horizontale inventarisatie van de verschillende beleidsterreinen, met inbegrip van de uitvoering van het nieuwe migratiepartnerschapskader met derde landen	kb	cjsm; ov, rwo, wse, wvg,
	Initiatief 17: Uitvoering van de integrale EU-strategie		
R	Bevat met name inspanningen om de veerkracht van overheid, economie, milieu/klimaat en maatschappij te ondersteunen in derde landen, met name in de EU-buurlanden en in de ruimere omliggende gebieden	iv	lne
	Initiatief 19: EU-Afrika-partnerschap: nieuwe impulsen		
R	Dit initiatief zal de strategische doelstellingen van de EU bij haar relaties met Afrika vastleggen	iv	
	Initiatief 20: Modernisering van comitologieprocedures		
R	Voorstellen om de regels voor secundaire wetgeving af te stemmen op de geactualiseerde Verdragsregels en toetsing van bestaande procedures voor de vaststelling van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen op hun democratische legitimiteit	iv	alle overige
	Initiatief 21: Een meer strategische benadering voor de handhaving van EU-recht		
PR	Maatregelen om de inspanningen op te voeren bij de toepassing, uitvoering en handhaving van EU-recht	iv	alle overige
R	REFIT-initiatieven voor een correcte uitvoering en handhaving van milieuwetgeving, met inbegrip van waarborging van de naleving van milieuvoorschriften, toegang tot de rechter en monitoring, transparantie en verslaglegging	lne	kb

**Initiatief 1: Het Jongereninitiatief
Europees Solidariteitskorps**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	CJSM – afdeling Jeugd
Betrokken	OV, WSE

EU	
DG Commissie	DG EAC
Raadsfilière / -deel	EYCS - JEUGDZAKEN
EP-Commissie	is op dit moment nog niet duidelijk

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

KENMERKEN VAN HET VOORSTEL

a) Wat houdt het Europees Solidariteitskorps in?

Voorzitter Juncker heeft de oprichting van het korps op 14 september 2016 aangekondigd in zijn State of the Union: *"De Europese Unie kan ook kansen voor jongeren helpen creëren. Veel jonge, sociaal ingestelde mensen in Europa zijn bereid een betekenisvolle bijdrage aan de samenleving te leveren en solidariteit te tonen. [...] Ik ben ervan overtuigd dat nog veel meer solidariteit nodig is. Maar ik weet ook dat solidariteit vrijwillig gegeven moet worden. Solidariteit moet uit het hart komen en kan niet worden afgedwongen. [...] In diezelfde geest stelt de Commissie vandaag de oprichting van een Europees Solidariteitskorps voor. Dankzij dit initiatief zullen jongeren uit de hele EU in crisissituaties zoals de vluchtelingen crisis of de recente aardbevingen in Italië vrijwillig hulp bieden waar die het meest nodig is. Ik wil dat dit Europees Solidariteitskorps zo snel mogelijk operationeel wordt en dat uiterlijk 2020 de eerste 100 000 jonge Europeanen aan het initiatief deelnemen. Door zich vrijwillig aan te sluiten bij het Europees Solidariteitskorps zullen deze jongeren hun vaardigheden kunnen ontwikkelen en niet alleen werk vinden, maar ook uiterst waardevolle persoonlijke ervaring opdoen."*

Het Europees Solidariteitskorps wil jongeren onder de 30 in Europa de kans geven om steun te verlenen aan niet-gouvernementele organisaties (ngo's), plaatselijke overheidsinstanties of particuliere ondernemingen die betrokken zijn bij de bestrijding van ernstige problemen in de Europese Unie zoals: de heropbouw van gemeenschappen na natuurrampen; de bestrijding van sociale problemen (bijvoorbeeld sociale uitsluiting, armoede, gezondheidsproblemen en demografische problemen); de opvang en integratie van vluchtelingen, enzovoort.

Het korps zal een eigen specifieke identiteit ontwikkelen op basis van de fundamentele Europese waarden van solidariteit en engagement. Door zich bij het korps aan te sluiten geven de deelnemers te kennen dat ze bereid zijn een periode van hun leven te wijden aan het helpen van anderen. Door anderen (bijvoorbeeld de meest kwetsbare groepen in onze samenleving) te helpen brengen de jongeren niet alleen de fundamentele Europese waarde van solidariteit in de praktijk, maar verwerven ze ook vaardigheden (bijvoorbeeld taalvaardigheden) die van pas kunnen komen bij het zoeken naar een baan of in het kader van onderwijs en opleidingen.

b) Hoe werkt het en wanneer wordt het korps opgericht?

Het korps bouwt voort op bestaande EU-programma's voor vrijwilligerswerk voor jongeren en doet een beroep op netwerken van personen uit heel Europa die betrokken zijn bij werkgelegenheid, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Het initiatief wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking met de lidstaten, de plaatselijke autoriteiten en ngo's.

Kandidaten die zich bij het korps willen aansluiten, en organisaties die een beroep op het korps willen doen, kunnen terecht op het specifieke webportaal van het Europees Solidariteitskorps. Het idee is om de registratie te linken aan de Europese Jongeren Site https://europa.eu/youth/volunteering_nl

De leden van het korps worden ingezet voor opdrachten van twee maanden tot één jaar. De minimumduur van een baan bij het korps bedraagt vier maanden.

Het Europees Solidariteitskorps zal zo spoedig mogelijk worden opgericht. Allereerst zal het webportaal operationeel worden gemaakt. Doel is uiterlijk 2020 100 000 jongeren voor het korps te rekruteren.

c) Wie mag meedoen en wat zijn de criteria?

Iedereen in Europa jonger dan 30 jaar, ongeacht zijn/haar achtergrond en of hij/zij onderwijs of een opleiding volgt, een baan heeft of werkloos is, mag zich bij het korps aansluiten. Jongeren met de meest uiteenlopende profielen moeten de kans krijgen om aan het initiatief deel te nemen: van schoolverlaters tot jongeren met een diploma hoger onderwijs die al werkervaring hebben opgedaan.

De naam maakt duidelijk dat het Europees Solidariteitskorps in de eerste plaats gebaseerd is op solidariteit. Jongeren die lid van het korps willen worden, zullen bij hun inschrijving de basisbeginselen van het korps moeten onderschrijven en zich bereid moeten verklaren om – zodra ze aan een organisatie zijn toegewezen of als vrijwilliger zijn gerekruteerd – aan solidariteitsacties deel te nemen.

Wie zich inschrijft krijgt niet automatisch een opdracht toegewezen, maar de grote verscheidenheid van problemen – en dus de behoefte aan een grote verscheidenheid van vaardigheden – zorgt ervoor dat er behoefte is aan jongeren met de meest verscheiden beroepsprofielen.

d) Bij welke activiteiten worden de leden van het Europees Solidariteitskorps betrokken?

De leden van het Europees Solidariteitskorps kunnen deelnemen aan alle mogelijke activiteiten in verband met rampenparaatheid/bestrijding van rampen op lange termijn, sociale problemen (bijvoorbeeld sociale uitsluiting, armoede, gezondheidsproblemen en demografische problemen) en de vluchtelingen crisis.

De leden van het korps komen niet in aanmerking voor de onmiddellijke bestrijding van rampen – bijvoorbeeld de bestrijding van bosbranden of stedelijke zoek- en reddingsoperaties – omdat deze activiteiten hoogopgeleide vaklui vereisen. Als een plattelandsgemeenschap echter het gevaar van bosbranden tot een minimum willen beperken door bijvoorbeeld kreupelhout te verwijderen, kunnen de leden van het korps wel een waardevolle bijdrage leveren.

e) Waar worden de leden van het Europees Solidariteitskorps ingezet en voor hoe lang?

De leden van het korps kunnen in hun eigen land of in een andere EU-lidstaat worden ingezet, afhankelijk van de behoeften van de deelnemende organisaties en het profiel en de voorkeuren

van de leden.

f) Welke organisaties kunnen deelnemen?

Ngo's, plaatselijke overheidsinstanties of particuliere ondernemingen die bij de bestrijding van ernstige problemen betrokken zijn, kunnen leden van het korps via het portaal rekruteren.

Alle organisaties die bij vrijwilligerswerk betrokken zijn, moeten in het bezit zijn van een geldige accreditatie die waarborgt dat ze het Handvest van het Europees vrijwilligerswerk (EVW) naleven en zich aan de nodige kwaliteitsnormen houden.

g) Worden de deelnemers betaald?

Wie als vaste werknemer, stagiair of leerling in een andere lidstaat wordt gerekruteerd, ontvangt een salaris (bij een arbeidscontract) en/of een toelage (bij een opleiding of een leercontract) om de kosten van het levensonderhoud en de reiskosten te dekken. Daarbij kan bijvoorbeeld een beroep worden gedaan op de jongerengarantieregeling.

De belangrijkste onkosten van vrijwilligers (d.w.z. de kosten voor voedsel en onderdak en de reiskosten) worden gedekt door een toelage van het Europees Vrijwilligerswerk voor de rekruterende organisaties. Vrijwilligers krijgen ook zakgeld: het bedrag hangt af van het land waar ze actief zijn. Bovendien worden alle vrijwilligers gedekt door de verplichte groepsverzekering van het EVW.

h) Hoe zal dit initiatief worden gefinancierd?

De financiële kosten voor grensoverschrijdende mobiliteit en voor het levensonderhoud in het buitenland worden grotendeels door de EU gedekt via bestaande structuren zoals het Europees vrijwilligerswerk en de jongerengarantieregeling.

De Europese Commissie wil gebruik maken van bestaande programma's en budgetlijnen:

- Erasmus+
- EU Programme for Employment and Social Innovation and the Your First EURES Job scheme
- The Europe for Citizen programme
- The LIFE Programme
- The Asylum, Migration and Integration Fund
- The EU external action programmes
- andere

In een latere fase vanuit Jongerengarantie en het Jongerenwerkgelegenheidsinitiatief.

Op middellange termijn moet het worden gefinancierd via een eigen budgetlijn.

i) Wat zijn de voordelen voor de deelnemende ngo's, ondernemingen en plaatselijke overheden?

Via het Europees solidariteitskorps beschikken alle ondernemingen, ngo's en plaatselijke overheden die op zoek zijn naar werknemers, stagiairs of vrijwilligers voor solidariteitsprojecten, over één enkel contactpunt voor toegang tot informatie en plaatsings- en rekruteringsdiensten. Bovendien bereiken ze een veel grotere groep gemotiveerde jongeren dan doorgaans op lokaal of nationaal niveau mogelijk is.

Aangezien alle voor het korps ingeschreven jongeren de basisbeginselen van het korps moeten onderschrijven en hun motivatie moeten aantonen, kunnen de organisaties en ondernemingen

gemakkelijker en sneller die jongeren selecteren die het best bij hun cultuur en specifieke behoeften passen.

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3062_nl.htm

<https://europa.eu/youth/solidarity>

Er blijven op dit moment nog tal van vragen:

- Wat is de precieze rechtsgrondslag voor het Europees Solidariteitskorps?
- In welke mate kan de Verordening van Erasmus+ hiervoor worden aangewend?
- In welke mate zijn de werkprogramma's hierop afgestemd en hoe reageren de programmacomités hierop?
- Door een verschillende status te verlenen aan de deelnemers (*participants would receive an allowance and free lodging; on the other hand a professional strand that would involve a job contract, a traineeship or apprenticeship experience*) ontstaat een onderscheid tussen de vrijwilligers.
- Financiering 2017 (= pilootfase) én nadien? Wat betekent dit concreet voor het budget van Erasmus+ én de specifieke budgetlijn voor het jeugdhoudstuk? Zijn er simulaties voor 2018, 2019 en 2020?
- Hebben wij wel een nieuwe structuur nodig voor het Europees Solidariteitskorps? Of moeten wij na 20 jaar EVS als sterk merk in die richting verder uitwerken?
- Hoe kunnen wij deelnemers aan dit programma beter voorbereiden op vlak van burgerschapsvorming en intercultureel leren?

Juridisch

Relevante EU wetgeving

Op middellange termijn wil de Europese Commissie een eigen/specifieke legale basis uitwerken.

Timing

7 december 2016 publiceerde de Commissie een mededeling

Momenteel worden de verschillende DG's binnen de Commissie bevragingen gehouden. Volgende DG's werken hier aan mee: DG EAC, DG EMPL, DG SANTE, DG ENVI, DG HOME.

Het Europees Solidariteitskorps zal zo spoedig mogelijk worden opgericht. Allereerst zal het webportaal operationeel worden gemaakt. Doel is uiterlijk 2020 100 000 jongeren voor het korps te rekruteren.

De Europese Commissie werkt tegen 20 maart 2017 aan een Mededeling waarin het ook duidelijk zal worden wat de wettelijke basis is.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Voor een inschatting van de belangen voor Vlaanderen moeten de definitieve teksten van de voorstellen worden afgewacht.

Er blijven nog tal van vragen:

- De link en afstemming met het traject voor een gecoördineerd vrijwilligersbeleid in Vlaanderen?
- Afstemming met het idee van een "vrijwillige samenlevingsdienst".
- Op welke manier kunnen wij kwaliteitsvolle projecten en ervaringen garanderen?

Te verwachten maatregelen	
Juridisch	De Europese Commissie werkt tegen 20 maart 2017 aan een Mededeling waarin het ook duidelijk zal worden wat hiervoor de wettelijke basis is.
Beleid	idem

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Het is op dit moment nog niet geweten aan welk verdragsartikel dit initiatief zal opgehangen worden.

+++

Initiatief 1: Het Jongereninitiatief:

- Investeren in de jongeren van Europa
- Onderwijs verbeteren en moderniseren

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Onderwijs en vorming
Betrokken	CJSM, WSE

EU	
DG Commissie	- DG EAC - DG EMPL - DG CNECT
Raadsfilière / -deel	Onderwijs, jeugd, cultuur, sport (te bevestigen)
EP-Commissie	Het is nog onduidelijk welke rol het Europees Parlement zal opnemen

INHOUD en TIMING**Inhoud op hoofdlijnen**

In de marge van de lancering van het Europees solidariteitskorps - waarover in deze nota een aparte dossierfiche is opgenomen - publiceert de Europese Commissie twee mededelingen waarin een aantal nieuwe initiatieven worden aangekondigd. Het gaat daarbij vooral om initiatieven die eerder werden aangekondigd in de context van de nieuwe vaardighedenagenda voor Europa en waarover nu wat verdere toelichting wordt gegeven.

1) Mededeling "Investeren in de jongeren van Europa"

De Commissie wil de inzetbaarheid van de jongeren vergroten. Leren en studeren in een ander land biedt jongeren een grote meerwaarde om hun vaardigheden te ontwikkelen, hun loopbaankansen te verbeteren en hun Europees burgerschap te versterken. Meer jongeren, uit alle lagen van de samenleving, moeten van die kansen kunnen profiteren.

Daarom zal de Commissie in 2017 "ErasmusPro" lanceren, een speciale nieuwe tak van het Erasmus+-programma die langdurige leerlingplaatsen (apprenticeships) in het buitenland ondersteunt. De Commissie zal ook een kwaliteitskader voor leerlingplaatsen voorstellen, met basisbeginselen voor de opzet en het aanbod van leerlingplaatsen op alle niveaus. In 2017 zal een vraaggestuurde ondersteuningsdienst voor leerlingplaatsen worden opgezet voor landen die leerlingstelsels invoeren of hervormen.

Deze mededeling geeft ook specifieke aandacht aan de jongerengarantie en kondigt onder andere 1 miljard extra investeringen aan in het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief. Ook de herziening van de Europese jeugdstrategie na 2018 wordt aangekondigd.

2) Mededeling "Onderwijs verbeteren en moderniseren"

De Commissie stelt ook een reeks maatregelen voor om de lidstaten te helpen zorgen voor kwaliteitsonderwijs voor alle jongeren, zodat zij de kennis en de vaardigheden verwerven die hen in staat stellen ten volle aan de samenleving deel te nemen en in te spelen op nieuwe kansen en uitdagingen die het gevolg zijn van globalisering en technologische verandering.

Zoals eerder in meerdere of mindere mate aangekondigd in de nieuwe vaardighedenagenda voor Europa voorziet de Europese Commissie de komende maanden onder andere een herziening van de aanbeveling sleutelcompetenties, een aanbeveling over de promotie van sociale inclusie en gemeenschappelijke waarden via onderwijs en niet-formeel leren (o.a. opvolging radicaliserings-dossier), een initiatief met betrekking tot promoten van digitale vaardigheden in scholen, voorstellen voor het verbeteren van de kwaliteit van opleiding en bijscholing van het lerarenkorps, specifieke aandacht voor ondernemerschapsonderwijs en – vaardigheden in Erasmus+. Met betrekking tot hoger onderwijs zal er extra aandacht gaan naar de financiering van het hoger onderwijs en volgt er in 2017 een voorstel met betrekking tot *graduate tracking* (=bijhouden hoe jongeren het op de arbeidsmarkt doen nadat ze hun hoger of beroepsopleiding hebben afgemaakt). Veel aandacht zal ook gaan naar regionale innovatie.

Timing

De timing is onduidelijk: de meeste initiatieven zullen in 2017 gelanceerd worden.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Voor een inschatting van de belangen voor Vlaanderen moeten de definitieve teksten van de voorstellen worden afgewacht. Verschillende van de voorstellen zijn interessant voor Vlaanderen zoals bijvoorbeeld de herziening van de aanbeveling rond sleutelcompetenties (eindtermendebat, modernisering secundair onderwijs) en het aanzwengelen van mobiliteit in beroepsonderwijs.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Definitieve voorstellen moeten afgewacht
Beleid	Definitieve voorstellen moeten afgewacht

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Het gaat in eerste instantie niet om wetgevende initiatieven. Voor een echte subsidiariteitsinschatting moeten de definitieve teksten van de voorstellen worden afgewacht.

Initiatief 2: uitvoering van het van het actieplan voor de circulaire economie:

- Een strategie voor recycling en hergebruik van plastics
- Een voorstel voor verordening over minimumcriteria voor hergebruik van water
- REFIT herziening van de drinkwaterrichtlijn
- Initiatief om de juridische, technische of praktische moeilijkheden inzake de wisselwerking tussen de wetgeving op chemische stoffen, producten en afval aan te pakken
- Een monitoringkader voor de circulaire economie

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	LNE
Betrokken	LV (drinkwaterrichtlijn, waterhergebruik, monitoringkader) EWI (waterhergebruik, kunststoffenstrategie, interface afval-product-chemische stoffenregelgeving). RWO (monitoringkader) WVG (drinkwaterrichtlijn)

EU	
DG Commissie	DG Leefmilieu, DG GROW
Raadsfilière / -deel	Raad Leefmilieu
EP-Commissie	Nog niet bekend

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

Het actieplan circulaire economie verscheen op 2 december 2015 en bevat een lijst van aangekondigde initiatieven die de Europese Commissie tijdens deze legislatuur zal lanceren.

In het eerdere werkprogramma van de commissie voor 2016 werd onder "circulaire economie" het omvangrijke wetgevingspakket afval voorzien dat intussen volop in bespreking is in de Raadswerkgroep. Dit dossier werd door de Vlaamse regering als prioritair dossier gecatalogeerd en er werd over gerapporteerd in de mededelingen over de ontwikkelingen in de EU.

Volgende initiatieven ter uitvoering van het actieplan worden in het werkprogramma van de Commissie aangekondigd voor 2017 :

Een voorstel voor verordening over minimumcriteria voor hergebruik van water

Dit initiatief zal gericht zijn op het stellen van minimumcriteria voor hergebruik van water voor irrigatie en aanvulling van de grondwatervoorraden. Het zou hier kunnen gaan om risicobeheersplannen, standaarden voor behandeling, controle van de behandeling en van de toepassing en benchmarks voor waterkwaliteit.

Er kan worden verwacht dat de herziening enkel zal gaan rond aspecten gerelateerd aan kwaliteit en niet rond socio-economische aspecten (*equitable access*, kostenterugwinning) ondanks de inhoud van het *Right2 Water* initiatief. Tijdens een expertmeeting in september 2016) identificeerde de Commissie volgende werkpunten: parameterherziening, risicobaseerde werking, informatie en communicatie naar de burger, materialen in contact met drinkwater.

Een strategie voor recycling van plastics

Voor dit initiatief is er nog geen routekaart beschikbaar. Mogelijke elementen: microplastics, chemische stoffen in kunststoffen, kwaliteitscriteria voor recyclaten, *marine litter (plastic soup)*, bioplastics.

Initiatief om de juridische, technische of praktische moeilijkheden inzake de wisselwerking tussen de wetgeving op chemische stoffen, producten en afval aan te pakken

Er is nog geen routekaart beschikbaar.

Een kader om de circulaire economie te monitoren

Er is nog geen routekaart beschikbaar.

Juridisch

Relevante EU wetgeving

- Een voorstel voor verordening over minimumcriteria voor waterhergebruik haakt in op bestaande EU-regelgeving (kaderrichtlijn water, richtlijn stedelijk afvalwater, grondwaterrichtlijn en drinkwaterrichtlijn). De richtlijn stedelijk afvalwater moedigt waterhergebruik aan, maar zet geen standaarden.
- De REFIT-herziening van de drinkwaterrichtlijn zal de drinkwaterrichtlijn herzien.
- De kunststoffenstrategie en het initiatief over de interface chemische stoffen, producten en afval haken in op bestaande EU regelgeving (REACH – chemische producten, afvalkaderrichtlijn met End of Waste bepalingen en verschillende regelgevingen rond productnormeringen).

Timing

- Een voorstel voor verordening over minimumcriteria voor hergebruik van water wordt verwacht in het 2de kwartaal 2017. Het inkomende Maltese voorzitterschap, zelf een land dat geplaagd is door watergebrek en veel ervaring heeft met waterhergebruik, heeft al aangegeven dit onderwerp tijdens hun voorzitterschap te willen behandelen.
- De REFIT herziening van de drinkwaterrichtlijn wordt verwacht in het laatste kwartaal van 2017.
- Een initiatief om de juridische, technische of praktische moeilijkheden inzake de wisselwerking in de wetgeving op chemische stoffen, producten en afval aan te pakken, wordt verwacht in het laatste kwartaal van 2017.
- Een strategie over het gebruik, hergebruik en recyclage van kunststoffen wordt verwacht in het laatste kwartaal van 2017.
- Een kader om de circulaire economie te monitoren wordt verwacht in het 3de kwartaal van 2017.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

- De circulaire economie is één van de zeven transitieprioriteiten uit de transversale Visie 2050.
- De toepassing van waterhergebruik in Vlaanderen is beperkt. VLAREM II bevat reeds een kader voor hergebruik van water voor projecten met betrekking tot het kunstmatige aanvullen van grondwater. Tot op heden zijn er nog maar een beperkt aantal projecten die dit toepassen.

- De REFIT-herziening van de drinkwaterrichtlijn is voor Vlaanderen van belang voor de openbare drinkwaterbedrijven en de private waterleveranciers. Het betreft een herziening van een richtlijn – Vlaanderen zal deze dus moeten omzetten in de eigen wetgeving.
- De kunststoffenstrategie is van belang voor Vlaanderen. In het kader van het transitieproject Circulaire Economie is “duurzame chemie en kunststoffen in de kringloop” één van de clusters uit het Vlaams Materialenprogramma.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	<ul style="list-style-type: none"> - Waterhergebruik : Beperkte juridische maatregelen gelet op reeds bestaande VLAREM II –kader. - Eventuele herziening van de drinkwaterrichtlijn na REFIT zal moeten worden omgezet in Vlaamse regelgeving. De risicobeheersstrategie is al een verplichting voor de openbare drinkwaterbedrijven. De regulering van de kwaliteit van materialen in contact met drinkwater is een federale bevoegdheid en in handen van Belgaqua (de sectororganisatie op Belgisch niveau).
Beleid	Waterhergebruik : Beperkt – projecten worden ad hoc opgestart en kunnen mits naleving van VLAREM II -kader en mits een goede onderbouwing van de wenselijkheid worden ondersteund.

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

- De verwachting is dat Europese minimumcriteria voor waterhergebruik een gelijk speelveld zullen creëren voor de landbouwers die water willen hergebruiken voor irrigatie, of voor industriële actoren die innovatieve methodes voor waterhergebruik willen vermarkten. Sommige grondwatervoorraden zijn bovendien grensoverschrijdend. De Commissie geeft in haar routekaart expliciet aan dat het niet de bedoeling is om waterhergebruik op te leggen aan de lidstaten die hier geen gebruik van willen maken. België heeft eerder al aangegeven geen verplichtingen hieromtrent te willen op Europees niveau.
- De REFIT-herziening van de drinkwaterrichtlijn is een herziening van bestaand EU acquis.
- Van de overige aangekondigde niet-wetgevende initiatieven valt op dit moment geen subsidiariteitsinschatting te maken.

**Initiatief 3: Meerjarig Financieel Kader voor de periode na 2020:
Voorstel voor een volgend Meerjarig Financieel Kader, waaronder ook voor de eigen middelen**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Departement internationaal Vlaanderen
Betrokken	Alle beleidsdomeinen

EU	
DG Commissie	Secretariaat-Generaal
Raadsfilière / - deel	Algemene Zaken en Europese Raad
EP-Commissie	Commissie Begroting

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

In het meerjarig financieel kader (MFK) worden de jaarlijkse maxima (de "plafonds") vastgelegd voor de uitgaven van de EU op verschillende beleidsterreinen (de "rubrieken") gedurende een periode van ten minste 5 jaar. Het huidige MFK bestrijkt een periode van zeven jaar, van 2014 tot en met 2020.

Het MFK geeft de contouren aan voor de financiële programmering, dwingt begrotingsdiscipline af en zorgt ervoor dat de EU-uitgaven voorspelbaar zijn. De jaarbegrotingen worden binnen deze contouren vastgesteld en blijven gewoonlijk iets onder de MFK-uitgavenplafonds zodat er een marge overblijft voor onvoorziene behoeften.

Het MFK stelt de EU tevens in staat gemeenschappelijk beleid te voeren over een periode die voldoende lang is om een impact te hebben. Door vast te leggen hoeveel en waar de EU gedurende zeven jaar moet investeren, is het MFK niet alleen een instrument voor begrotingsplanning, maar ook een middel om uiting te geven aan de beleidsprioriteiten.

MFK 14-20

De huidige MFK-verordening voorziet dat de EU tot 959,99 miljard euro aan vastleggingen en tot 908,40 miljard aan betalingen kan besteden in de periode 2014-2020 (bedragen in prijzen van 2011). Het huidige MFK is verdeeld in zes rubrieken. Voor elke rubriek voorziet het MFK een jaarlijks plafond aan vastleggingskredieten.

- Onder rubriek 1a ('Concurrentievermogen voor groei en werkgelegenheid' – uitgavenplafond 125,61 miljard euro) vallen programma's voor het bevorderen van de groei en het scheppen van banen.
- Rubriek 1b ('Economische, sociale en territoriale cohesie'- uitgavenplafond 325,15 miljard euro) omvat regionaal beleid, dat tot doel heeft de minst ontwikkelde EU-lidstaten en regio's te helpen de kloof te dichten, het concurrentievermogen van alle regio's te versterken en de samenwerking tussen de regio's te bevorderen.
- Rubriek 2 ('Duurzame groei: Natuurlijke hulpbronnen' - uitgavenplafond 373,18 miljard euro) omvat het gemeenschappelijk landbouwbeleid, het gemeenschappelijk visserijbeleid, plattelandsontwikkeling en milieu- en klimaatbeleid.

- Rubriek 3 ('Veiligheid en burgerschap' - uitgavenplafond 15,69 miljard euro) omvat justitie en binnenlandse zaken, grensbescherming, immigratie en asielbeleid, volksgezondheid, consumentenbescherming, cultuur, dialoog met de burgers
- Rubriek 4 ('de EU als wereldspeler' - uitgavenplafond 58,70 miljard euro) omvat alle externe acties ("buitenlands beleid") van de EU, zoals ontwikkelingshulp en humanitaire hulp. Het Europees Ontwikkelingsfonds verstrekt eveneens financiële middelen voor de EU als mondiale partner. Het valt evenwel niet onder de EU-begroting en dus evenmin onder het MFK.
- Rubriek 5 ('Administratie' - uitgavenplafond 61,63 miljard euro) omvat de administratieve uitgaven van alle Europese instellingen, de pensioenuitgaven en de Europese scholen.

Onder elke rubriek vallen meerdere meerjarige financieringsprogramma's. Aan elk programma ligt een verordening ten grondslag met het budget, de doelstellingen en de manier waarop de middelen zullen worden ingezet (De voor Vlaanderen meest relevante programma's worden verderop in deze fiche besproken onder 'belang voor Vlaanderen'.)

De maxima binnen het MFK verhogen de voorspelbaarheid van de uitgaven. Dit betekent ook een grote mate van rigiditeit. Daarom zijn er in de MFK-verordening en het IIA ook bepalingen voorzien die flexibiliteit mogelijk maken om te kunnen inspelen op onvoorziene situaties. De belangrijkste van deze flexibiliteitsmechanismen zijn:

- Marge tussen de in de begroting opgenomen betalingskredieten en het jaarplafond voor betalingskredieten.
- Marge tussen de in de begroting opgenomen vastleggingskredieten in een rubriek en het jaarplafond van de rubriek.
- Overkoepelende marge voor betalingen.
- Overkoepelende marge voor vastleggingen voor groei en werkgelegenheid.
- Marge voor onvoorziene uitgaven.
- Reserve voor noodhulp.
- Solidariteitsfonds.
- Flexibiliteitsinstrument.
- Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering.

De onderhandelingen over het MFK worden door de lidstaten traditioneel gekoppeld aan de onderhandelingen over de eigen middelen (inkomsten van de EU). Het eigenmiddelenbesluit van de Raad bevat een plafond dat de EU in een jaar mag innen (thans: 1,23% van het bruto nationaal inkomen van de EU). Daarnaast bevat het de inkomstenbronnen van de EU. Thans zijn dit:

- traditionele eigen middelen: vooral douanerechten en suikerheffingen;
- eigen middelen op basis van de belasting over de toegevoegde waarde;
- eigen middelen op basis van het bruto nationaal inkomen;
- overige bronnen van ontvangsten

In het eigen middelen besluit zijn ook correctiemechanismen opgenomen. Deze zijn bedoeld om de bijdragen van sommige lidstaten, die buitensporig worden geacht in verhouding tot hun nationale rijkdom, te compenseren. Thans bestaan deze correcties uit:

- de 'Britse korting';
- forfaitaire verminderingen van de jaarlijkse bni-bijdrage voor Denemarken, Nederland en Zweden;
- een verlaagd btw-afroepingspercentage voor Duitsland, Nederland en Zweden.

Nuttige links:

http://ec.europa.eu/budget/mff/introduction/index_en.cfm

http://ec.europa.eu/budget/mff/preallocations/index_en.cfm

http://ec.europa.eu/budget/mff/resources/index_en.cfm

MFK NA 2020

Voor het MFK na 2020 zal de Commissie een nieuw voorstel doen in het najaar van 2017. Al de bovengemelde elementen komen in aanmerking voor continuering of bijstelling.

Zo zal de vraag naar de looptijd van het MFK weer aan de orde zijn. De huidige looptijd van zeven jaar is niet goed afgestemd op het vijfjarige mandaat van het Europees Parlement en de Commissie. De uitdaging bestaat erin de voorwaarden en de tijd die nodig zijn voor de voorbereiding en de uitvoering van de EU-fondsen, met name in het kader van gedeeld beheer, in overeenstemming te brengen met de looptijd van het MFK.

Ook de indeling van het MFK in rubrieken zal opnieuw voorwerp uitmaken van discussie. Daaraan gekoppeld ook de vraag welke instrumenten, bijvoorbeeld het Europees Ontwikkelingsfonds, buiten de EU-begroting blijven.

Een andere vraag is de financiering van de EU-begroting. De groep op hoog niveau inzake eigen middelen onder leiding van Mario Monti werkt aan aanbevelingen over een herziening van het systeem van de eigen middelen. Daarnaast opent brexit de mogelijkheid om het systeem van de eigen middelen te herzien, onder meer omdat de Britse korting de facto zal komen te vervallen.

Het thema van de flexibiliteit zal weer aan de orde zijn. Het is van belang dat een juist evenwicht wordt gevonden tussen voorspelbaarheid op middellange termijn en flexibiliteit om in te spelen op onvoorziene omstandigheden.

Er zal eveneens aandacht uitgaan naar de manier waarop de EU-middelen kunnen worden ingezet om een zo groot mogelijk effect te hebben. Zo is in het kader van het huidige MFK het vermogen van de EU-begroting om aanvullende publieke en particuliere middelen aan te trekken meer dan verdubbeld, via financiële instrumenten, het Europees Fonds voor strategische investeringen en andere nieuwe instrumenten, zoals trustfondsen.

Ander aandachtspunt is het verhogen van de resultaatgerichtheid van de EU-begroting. Het voorstel voor het MFK na 2020 zal daarom geïnspireerd zijn door het Commissie-initiatief "Een resultaatgerichte EU-begroting".

De vereisten voor programma's onder gedeeld beheer zullen opnieuw onder de loep worden genomen, gelet op de vertragingen in de uitvoering ervan die zich opnieuw hebben voorgedaan in het huidige MFK.

Er zal een hernieuwde aandacht zijn voor een koppeling van EU-fondsen met het economisch bestuur en de landenspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees semester.

Het vereenvoudigen van de regels voor begunstigden zal ook meegenomen worden. In dat opzicht zijn de lopende voorstellen tot aanpassing van het Financieel Reglement relevant.

De mogelijke stappen richting voltooiing van EMU kunnen desgevallend ook gevolgen hebben voor de EU-begroting.

Juridisch	
Relevante EU wetgeving	<ul style="list-style-type: none"> - De MFK-verordening: een geheel van regels en voorschriften in verband met de structuur en de werking van het mechanisme van het MFK. - Het Interinstitutioneel Akkoord (IIA): dit akkoord helpt begrotingsdiscipline af te dwingen, de werking van de jaarlijkse begrotingsprocedure te verbeteren, de samenwerking tussen de instellingen inzake begrotingsaangelegenheden te bevorderen en een goed financieel beheer te waarborgen. Tevens worden hierin sommige bepalingen van de MFK-verordening, bijvoorbeeld inzake het aanspreken van de bijzondere flexibiliteitsinstrumenten, nader uitgewerkt. - Het besluit over de eigen middelen van de EU: dit besluit bepaalt de wijze waarop de uitgaven in het MFK gefinancierd worden. - De verordeningen over de meerjarige financieringsprogramma's. <p>Nuttige links: http://ec.europa.eu/budget/mff/figures/index_en.cfm#documents http://ec.europa.eu/budget/mff/programmes/index_en.cfm</p>

Timing
De Commissie zal een mededeling publiceren in de tweede helft van 2017 en daarna wetgevende voorstellen (waaronder MFK-verordening, IIA, eigenmiddelenbesluit). Onderhandelingen zullen daarna gestart worden. In de loop van 2018 zal de Commissie ook de aparte verordeningen per financieringsprogramma publiceren. Deze verordeningen zullen onderhandeld worden op sectoraal niveau.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen
<p>Voor tal van publieke en private actoren in Vlaanderen is het MFK belangrijk in budgettair opzicht omdat ze middelen ontvangen uit een of meerdere programma's. De voor Vlaamse actoren meest relevante programma's in dat opzicht zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rubriek 1a: Horizon 2020 voor onderzoek, ontwikkeling, innovatie, Connecting Europe Facility voor transport-, energie- ICT-infrastructuur, Erasmus+ voor onderwijs, vorming en jeugd, COSME voor kmo's, Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI) voor investeringssteun voor ontwikkeling van infrastructuur, onderzoek en ontwikkeling, en innovatie, onderwijs en opleiding, gezondheidszorg, informatie- en communicatietechnologie, ontwikkeling van de energiesector - Rubriek 1b: het Europees Sociaal Fonds (ESF) en Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (ERDF) voor economisch en sociaal cohesiebeleid in de 'meer ontwikkelde regio's' en het ERDF voor Europese territoriale samenwerking - Rubriek 2: het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) voor directe betalingen aan landbouwers en marktgerelateerde uitgaven, het Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling (ERDF) voor plattelandsontwikkelingsbeleid, het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) voor de visserijsector, het Financial Instrument for the Environment (LIFE) voor leefmilieu en klimaat - Rubriek 3: Asiel- Migratiefonds voor integratie en inburgering, Europa voor de Burger voor burgerparticipatie, Creatief Europa voor cultuur, media en creatieve industrieën - Flexibiliteitsinstrumenten: Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering

Voor een aantal programma's in gedeeld beheer voorziet de Vlaamse Regering in cofinanciering: EFRO, ESF, ELFPO. Daarnaast voorziet de Vlaamse Regering ook in cofinanciering voor aspecten van het Erasmus+ programma.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Er dient geen wetgeving te worden omgezet. Voor uitvoering van de programma's inzake cohesiebeleid en plattelandsontwikkelingsbeleid zal een partnerschapsakkoord gesloten worden tussen België en de Commissie
Beleid	De subsidies die de Vlaamse actoren ontvangen dienen ingezet te worden om de beleidsdoelstellingen te realiseren die in de verordeningen zijn ingeschreven.

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Een groot deel van de voorstellen van financieringsprogramma's zal verder bouwen op de huidige programma's, die al eerder de subsidiariteitstoets hebben doorstaan. Voor nieuwe programma's zal de subsidiariteitstoets opnieuw gemaakt moeten worden. Voor wat betreft de koppeling van EU-fondsen met het economisch bestuur en de landenspecifieke aanbevelingen zal de subsidiariteit eveneens moeten bewaakt worden.

+++

**Initiatief 4: Uitvoering van de strategie voor de digitale eengemaakte markt:
Tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de strategie voor de digitale eengemaakte markt**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	EWI - CJSM
Betrokken	Alle beleidsdomeinen

EU	
DG Commissie	DG CONNECT
Raadsfilière / -deel	Verschillende o.a. TTE, COMPET, OJCS, ...
EP-Commissie	Verschillende o.a. CULT, ITRE,...

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen	
<p>De digitale transformatie is van het allergrootste belang voor toekomstige duurzame groei en concurrentievermogen. Informatie- en communicatietechnologie (ICT) heeft een toenemende impact op alle onderdelen van de samenleving. De helft van alle productiviteitsgroei zou afkomstig zijn van investeringen in ICT. Het internetverkeer verdubbelt elke twee à drie jaar. Mobiel internetverkeer verdubbelt zelfs ieder jaar. De werkgelegenheid in de ICT-sector groeit met 3% per jaar, ondanks de crisis. De digitale economie groeit tot zeven maal sneller dan de gewone economie. ICT is een essentiële technologie voor structurele hervormingen op domeinen zoals gezondheid, energie, openbare diensten en onderwijs.</p> <p>De Europese Commissie erkent het belang van de toenemende digitalisering. Onder de Europa 2020 strategie werd de Digitale Agenda gelanceerd als de eerste van zeven kerninitiatieven. De digitale interne markt is een essentieel onderdeel van deze Digitale Agenda.</p> <p>Met de strategie voor de digitale Interne Markt wil de Commissie verzekeren dat consumenten grensoverschrijdende toegang krijgen tot digitale diensten, een gelijk speelveld creëren voor bedrijven en de voorwaarden creëren die een dynamische digitale economie en samenleving mogelijk maken.</p> <p>Het gaat hier om de tussentijdse evaluatie van deze in 2015 gepresenteerde strategie voor een digitale eengemaakte markt.</p>	

Juridisch	
Relevante EU wetgeving	<p>Een hele reeks wetgevende voorstellen werden sinds 2015 door de Europese Commissie op tafel gelegd. Voor Vlaanderen zijn onder andere belangrijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De digitalisering van het Europese bedrijfsleven (overkoepelende mededeling) – COM(2016)180 (19 april 2016) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Werkdocument over Internet of Things – SWD(2016)110 - Europees Cloud-initiatief – COM(2016)178 (19 april 2016) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Werkdocument High-Performance Computing – SWD(2016)106 ▪ Werkdocument Kwantumtechnologie – SWD(2016)107 - Normalisatieprioriteiten op ICT-gebied – COM(2016)176 (19 april 2016) - E-Government Action Plan 2016-2020 – COM(2016)179 (19 april 2016) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Werkdocument over de implementatie en evaluatie van het EU e-government Actieplan 2016-2020 – SWD(2016)108

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Werkdocument Managementsamenvatting van de implementatie en evaluatie van het EU e-government actieplan 2016-2020 – SWD(2016)109 - Het e-Commerce Package (25 mei 2016) - Voorstel voor herziening van de richtlijn audiovisuele mediadiensten (25 mei 2016) - Voorstel voor een 'Regulation on rules for wholesale roaming markets': ontwerp van de regels die nodig zijn om misbruik van de afschaffing van roamingtarieven in juni 2017 te voorkomen (15 juni 2016) - Besluit van de Commissie tot vaststelling van een contractueel publiek-privaat partnerschap betreffende cyberbeveiliging (cPPP) (5 juli 2016) - Op 14 september 2016: voorstel voor de herziening van auteursrechten - Op 14 september 2016: voorstel voor de herziening van de Satellite and Cable richtlijn - Op 14 september 2016: voorstel voor herziening van het Telecomwetboek - Op 14 september 2016: 5G actieplan - Op 14 september 2016: voorstel: Verordening ter bevordering van internettoegang in lokale gemeenschappen en openbare ruimten
--	---

Timing

De tussentijdse evaluatie van de strategie zal plaatsvinden in de loop van 2017: de Europese Commissie zal de vooruitgang van de implementatie nagaan en onderzoeken of er nog verdere (wetgevende) acties nodig zijn.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

De tussentijdse evaluatie biedt een kans om waar nodig bij te sturen in de strategie. Vlaanderen wil zich in aanloop van de Digital Single Market positioneren als een interessante regio voor e-commerce activiteiten in zijn algemeenheid en voor sterke e-commerce spelers om er zich te vestigen.

Uiteindelijk op wetgevend en regelgevend vlak kunnen strijden met gelijke, geharmoniseerde wapens tegen de buurregio's, is voor Vlaanderen de beste garantie dat we ook in de toekomst als Vlaamse regio ten volle mee de vruchten kunnen blijven plukken van het e-commerce gebeuren (*retail, B2B* en logistiek). De Vlaamse overheid hecht reeds vele jaren het nodige belang aan het gebruik van Europese standaarden, o.a. op het vlak van gegevensuitwisseling en *public e-procurement*, wat het in de toekomst gemakkelijker moet maken om eventuele grensoverschrijdende elektronische overheidsdienstverlening te ontwikkelen.

Binnen het toekomstige Agentschap Informatie Vlaanderen zal het de bedoeling zijn om de standaarden en *enterprise* architectuur die nog voor de Vlaamse overheid ontwikkeld zullen worden af te stemmen op het (vernieuwde) EU *Interoperability Framework*.

Ook wordt er terecht veel belang gehecht aan het tot stand komen van een inclusieve digitale eenheidsmarkt waarin burgers en bedrijven over de juiste kennis en vaardigheden beschikken om volop te genieten van digitale (overheids)diensten. Binnen de conceptnota Vlaanderen Radicaal Digitaal wordt ook meermaals op het belang hiervan gewezen, en worden initiatieven rond "begeleid digitaal" aangekondigd om dit mogelijk te maken.

De Europese Commissie blijft ook belang hechten aan de verdere uitbouw van *e-government* en kondigt daartoe een nieuw *e-government* actieplan 2016-2020 aan. De Vlaamse overheid zal haar *e-government* inspanningen, zoals reeds bij de vorige Europese *e-government* actieplannen het geval was, laten aansluiten bij de doelstellingen van dit actieplan. Meer bepaald zal de Vlaamse overheid verder inzetten op de realisatie van het *once only* principe (binnen de Vlaamse overheid gekend als het MAGDA-principe "vraag niet wat je al weet"), en wenst zij zeker mee te werken aan het initiatief van de Europese Commissie om zgn. "business registers" (authentieke gegevensbronnen m.b.t. ondernemingen zoals de federale KBO en de Vlaamse VKBO) met elkaar te koppelen tegen 2017.

De Vlaamse overheid zal, net zoals de Europese Commissie voorstelt, ook verdere stappen zetten op het vlak van volledig elektronische overheidsaanbestedingen (*public e-procurement*) en het gebruik van interoperable digitale handtekeningen (vooral ook naar de lokale overheden toe).

Te verwachten maatregelen	
Juridisch	te verwachten maatregelen zijn afhankelijk van de resultaten van de evaluatie
Beleid	te verwachten beleid afhankelijk van de resultaten van de evaluatie

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

De tussentijdse evaluatie van de strategie is een niet-wetgevend initiatief van de Commissie die de vooruitgang van de implementatie strategie zal nagaan en onderzoeken of er nog verdere (wetgevende) acties nodig zijn.

+++

**Initiatief 5: Uitvoering van de Strategie voor de Energie-unie: emissieluw reizen en mobiliteit:
REFIT-herziening van de richtlijn Eurovignet**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)
Betrokken	LNE, FB

EU	
DG Commissie	MOVE
Raadsfilière / -deel	Transport
EP-Commissie	TRAN

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

Richtlijn 1999/62 (eurovignetrichtlijn/ richtlijn kilometerheffing) bepaalt het kader voor wegbeprijzing van zware wegvoertuigen voor het gebruik van wegen. Dit omvat zowel afstandsgerelateerde heffingen als tijdsgebonden heffingen (vignetten).

Dit initiatief kadert in het streven van de Commissie naar de toepassing van 'de gebruiker betaalt' en het 'vervuiler betaalt' beginsel om te komen tot een meer duurzaam vervoer en financiering van infrastructuur. Het maakt deel uit van de Energie Unie en draagt bij aan een eerlijkere interne markt.

Het maakt deel uit van een wegvervoerpakket met naast een tolheffingspijler ook een sociale en een interne marktpijler. De tolheffingspijler omvat naast deze richtlijn ook een herziening van de EETS-richtlijn m.b.t. de interoperabiliteit van tolsystemen (zie de volgende dossierfiche).

Transport maakt 20% van de broeikasgassen en 23% van de CO₂-uitstoot uit. Hiervan maakt het wegvervoer 72% uit. Indien geen actie wordt ondernomen zullen ze verder stijgen en zal transport uitgroeien tot de grootste uitstootbron.

Wegbeprijzing draagt bij tot de financiering van infrastructuur en het onderhoud ervan. Samen met de andere bronnen via belastingen is dit echter onvoldoende om de kwaliteit van de weginfrastructuur op peil te houden. De laatste herziening van de richtlijn kilometerheffing van 2013 liet toe om de tol te differentiëren om congestie tegen te gaan. Deze optie wordt echter slechts zeer beperkt gebruikt door de lidstaten omdat de bepaling te restrictief is. Ook de mogelijkheid om externe kosten aan te rekenen voor luchtvervuiling en geluid wordt nauwelijks gebruikt.

De Commissie schuift volgende objectieven naar voor bij een herziening van de richtlijn kilometerheffing:

- Wegbeprijzing gebruiken als effectieve tool bij de reductie van CO₂-uitstoot en congestie.
- Verzekeren dat wegbeprijzing de gebruikskosten van de infrastructuur beter weerspiegelt en dat er een eerlijke behandeling is van de occasionele en buitenlandse gebruikers.
- Verzekeren van een adequate kwaliteit van de wegen in ruil voor de gebruikersheffing.

DE Commissie publiceerde al een routekaart: http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2016_move_004_eurovignette_en.pdf.

Juridisch

Relevante EU wetgeving	Richtlijn 1999/62 betreffende het in rekening brengen van het gebruik van bepaalde infrastructuurvoorzieningen aan zware vrachtoertuigen.
------------------------	---

Timing

Publicatie wordt voorzien in het tweede kwartaal van 2017.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

- Vlaanderen lanceerde op 1 april 2016 een afstandsgebaseerd tolheffingssysteem voor zware voertuigen samen met de andere regio's. Een herziening van de modaliteiten van de richtlijn kilometerheffing op vlak van o.a. externe kosten, toepassingsgebied en andere bepalingen als oormerking kan een impact hebben op het huidige systeem.
- Vlaanderen onderzoekt momenteel ook de mogelijkheden voor wegbeprijzing voor alle voertuigen die niet onder het huidige systeem vallen. Op dit moment is hiervoor geen specifiek EU-kader en gelden de algemene principes van non-discriminatie en proportionaliteit. Mogelijk zal de herziening van de richtlijn kilometerheffing ook een aantal bepalingen rond personenvervoer opnemen.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Nog onduidelijk in deze fase.
Beleid	Nog onduidelijk in deze fase.

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Binnen een eengemaakte Europese Transportmarkt worden problemen inzake emissies, congestie en kwaliteit van infrastructuur best op een geharmoniseerde manier aangepakt. Anders kunnen inspanningen van de ene lidstaat worden weggevaagd door problemen of beleid in een andere lidstaat.

Het probleem van een gebrek aan coherentie tussen de nationale wetgeving inzake wegbeprijzing heeft per definitie een Europese dimensie. Dit kan enkel worden aangepakt op een gecoördineerde manier en op supranationaal niveau. Ook problemen betreffende eerlijke wegbeprijzing, interoperabiliteit en gelijk speelveld kunnen best op EU niveau worden aangepakt. Gezien het grensoverschrijdende en internationale karakter van de wegvervoersector geldt dit in eerste instantie voor het zwaar vervoer.

Belangrijk is dat de lidstaten hierbij de nodige soevereiniteit behouden op vlak van directe belastingen.

Initiatief 5: Uitvoering van de Strategie voor de Energie-unie: emissieluw reizen en mobiliteit:

- strategieën voor de periode na 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen en touringcars
- uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen (ICAO)
- de richtlijn schone- en energiezuinige wegvoertuigen
- de richtlijn Europese dienst elektronische tolheffing (EETS)

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	<p>LNE is trekker voor de dossiers:</p> <ul style="list-style-type: none">- strategieën voor de periode na 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen en touringcars- uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen (ICAO) <p>MOW is trekker voor de dossiers:</p> <ul style="list-style-type: none">- de richtlijn schone- en energiezuinige wegvoertuigen- de richtlijn Europese dienst elektronische tolheffing (EETS)
Betrokken	<p>FB, MOW en RWO voor strategieën voor de periode na 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen en touringcars</p> <p>FB en LNE voor de richtlijn schone- en energiezuinige wegvoertuigen</p> <p>FB en LNE voor de richtlijn Eurovignet</p> <p>FB voor de richtlijn Europese dienst elektronische tolheffing (EETS)</p>
EU	
DG Commissie	<p>DG CLIMA voor</p> <ul style="list-style-type: none">- Strategieën voor de periode na 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen- Uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen (ICAO) <p>DG MOVE voor de richtlijn schone- en energiezuinige wegvoertuigen en de EETS-richtlijn</p>
Raadsfilière / -deel	<p>Raad Leefmilieu:</p> <ul style="list-style-type: none">- Strategieën voor de periode na 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen- Uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen (ICAO) <p>Raad Transport voor de richtlijn schone- en energiezuinige wegvoertuigen en de EETS-richtlijn</p>

EP-Commissie	<p>Vermoedelijk ENVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategieën voor de periode na 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen - Uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen (ICAO) <p>Vermoedelijk TRAN voor de richtlijn schone- en energiezuinige wegvoertuigen en de EETS-richtlijn</p>
--------------	---

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

Het werkprogramma voor 2017 van de Europese Commissie bevat een reeks initiatieven die uitvoering zullen geven aan de Europese strategie rond emissiearme mobiliteit die in juli 2016 gepubliceerd werd (COM (2016) 501).

In die strategie stelde de Commissie dat emissiearme mobiliteit een essentieel onderdeel is van de meer algemene omschakeling naar een koolstofarme circulaire economie die de EU nodig heeft om concurrerend te blijven en aan de mobiliteitsbehoeften van mensen en goederen te voldoen. Vervoer is verantwoordelijk voor bijna een kwart van de broeikasgasemissies in de EU en het is de belangrijkste oorzaak van luchtverontreiniging in de steden. Om de problemen aan te pakken wil de EU overschakelen naar mobiliteit die arm is aan emissies van koolstof en luchtverontreinigende stoffen. Het doel is als volgt geformuleerd: tegen 2050 moeten de broeikasgasemissies van het vervoer ten minste 60 % lager zijn dan in 1990 en moet er een duidelijke trend zijn naar een volledig emissievrij vervoer. De uitstoot door het vervoer van voor de gezondheid schadelijke luchtverontreinigende stoffen moet drastisch worden verlaagd. Het vervoer kan in veel grotere mate dan in het verleden bijdragen aan de vermindering van de emissies in de EU, iets waartoe de EU zich heeft verbonden in het kader van de klimaatovereenkomst van Parijs.

De initiatieven rond emissiearme mobiliteit zijn cruciaal voor het realiseren van de 2030-doelstelling rond broeikasgasemissies voor de *non ETS-sectoren* in het kader van *de Effort Sharing Decision*.

De strategie wijst erop dat de omschakeling naar emissiearme mobiliteit naast milieuvoordelen tal van belangrijke kansen biedt. De Europese autoproducenten kunnen hun productie moderniseren, intensiever op nieuwe technologieën overschakelen en het vertrouwen van de consument terugwinnen (zie *dieselgate*). De Commissie stelt dat het tempo van de omschakeling moet worden opgevoerd, waarbij de mobiliteitsbehoeften van een efficiënte interne markt en van wereldwijde connectiviteit gewaarborgd worden. Aangezien het wegvervoer de oorzaak is van meer dan 70 % van de broeikasgasemissies van het vervoer en een groot deel van de luchtverontreiniging, zullen volgens de Commissie vooral op dit gebied maatregelen moeten worden genomen. Maar uiteindelijk kunnen en moeten alle vervoerssectoren een bijdrage leveren.

Het werkprogramma van de Commissie voor 2017 focust daarom op de REFIT-herziening van diverse, maar zeker niet alle, cruciale wetgevingsteksten die werden belicht in het Actieplan (<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/NL/1-2016-501-NL-F1-1-ANNEX-1.PDF>) dat als annex gaat bij de strategie emissieluwe mobiliteit:

- De Commissie zal met REFIT-herzieningen komen voor de verordeningen auto's en lichte bedrijfsvoertuigen waarbij ze strategieën zal presenteren om emissiearme normen vast te stellen voor de periode na 2020.
- Ook voor vrachtwagens, bussen en touringcars zal een strategie uitgewerkt worden voor de reductie van koolstofdioxide emissies.
- Voor wat betreft de richtlijn schone voertuigen wil de Commissie werk maken van prikkels en regels om de overheidsaankopen te verbeteren.
- Ten slotte valt onder dit pakket ook de uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies voor vliegtuigen binnen de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO).

Uit de strategie emissiearme mobiliteit, de reeds verschenen routekaarten en de consultaties van de Commissie kunnen we al een eerste inschatting geven van de doelstelling en inhoud van de aangekondigde initiatieven:

Een strategie voor auto's en bestelwagens voor de periode na 2020

De bestaande verordeningen met CO₂-normen voor nieuwe auto's (tot 2021) en busjes (tot 2020) werden geëvalueerd in het kader van REFIT. Deze oefening wijst uit dat de verordeningen grotendeels effectief zijn en CO₂-reducties opgeleverd hebben op een kosten-efficiënte wijze. De emissies van conventionele verbrandingsmotoren moeten na 2020 echter nog verder worden verlaagd en via een herziening van de verordening kunnen ook een aantal specifieke aandachtspunten verbeterd worden. De Commissie streeft naar een belangrijk marktaandeel voor emissiearme en emissievrije voertuigen tegen uiterlijk 2030. Om de omschakeling te vergemakkelijken zullen op Europees, nationaal, regionaal en plaatselijk niveau stimuleringsmaatregelen aan zowel de vraag- als aanbodzijde worden genomen.

In dit kader ontwikkelt de Commissie ook CO₂-normen voor auto's en bestelwagens voor de periode na 2020 en wil ze de ontwikkeling van emissiearme en emissievrije voertuigen stimuleren (bijvoorbeeld via specifieke streefcijfers).

De Commissie wijst erop dat om een markt voor emissiearme en emissievrije voertuigen te creëren, de maatregelen moeten worden ondersteund door de ontwikkeling van de binnenlandse productie van een nieuwe generatie elektrische batterijcellen en door consumenteninformatie. Daarom werkt ze ook aan maatregelen om de consument via de etikettering van auto's beter te informeren en de introductie van emissiearme en emissievrije voertuigen via de regels inzake overheidsopdrachten te bevorderen (zie ook verder onder inhoud over de richtlijn schone voertuigen).

De Commissie organiseerde reeds een openbare raadpleging over de verschillende opties voor de reductie van CO₂-normen na 2020 (in het kader van de herziening van verordeningen 443/2009 en 510/2011). Hierop hebben LNE en MOW samen met de FOD Leefmilieu eind oktober 2016 een antwoord ingediend.

Een strategie voor vrachtwagens, bussen en touringcars voor de periode na 2020

Emissies van vrachtwagens, bussen en touringcars zijn verantwoordelijk voor ongeveer 25 % van de koolstofdioxide-emissies van het wegvervoer en verwacht wordt dat ze tussen 2010 en 2030 met ongeveer 10 % zullen toenemen. Hoewel voor vrachtwagens, bussen en touringcars soortgelijke luchtverontreinigingsnormen als voor auto's en bestelwagens gelden, en ze nu in reële rijomstandigheden aan deze normen moeten voldoen, zijn er geen EU-brandstofefficiëntienormen voor deze voertuigen en geen regeling voor toezicht op koolstofdioxide-emissies zoals voor auto's en bestelwagens.

De Commissie werkte daarom aan een voorstel inzake de certificering van de kooldioxide-emissies en het brandstofverbruik van deze voertuigen en zal een voorstel doen inzake de monitoring en de rapportage van dergelijke gecertificeerde gegevens. Deze maatregelen komen de transparantie ten goede en maken het ook gemakkelijker om bij wegenbelastingen tussen weggebruikers te differentiëren. De maatregelen rond monitoring en rapportage moeten de basis vormen voor initiatieven die de Commissie op langere termijn wil nemen om de koolstofdioxide-emissies van vrachtwagens, bussen en touringcars te verminderen (normering). De Commissie organiseerde reeds een openbare raadpleging rond de monitoring van het brandstofverbruik en de CO₂-emissies van zware voertuigen. LNE en MOW dienden eind oktober 2016 samen met de FOD Leefmilieu en de FOD Mobiliteit een reactie in op deze raadpleging.

Richtlijn schone en energiezuinige voertuigen

De Richtlijn Schone en energiezuinige voertuigen (RL 2009/33) vult de bestaande horizontale wetgeving m.b.t. overheidsopdrachten aan met een sectorale component die toelaat om de levenslange milieu- en energie-impact mee in rekening te brengen bij de aankoop van wegvoertuigen. Dit kadert in de EU strategie inzake emissiearme mobiliteit en in de vooropgestelde emissiereductie voor de transportsector van 60% tegen 2050 (in vergelijking met 1990) uit het Witboek Transport.

Uit de Refit-evaluatie van de richtlijn is gebleken dat de huidige richtlijn relevant is maar het beoogde doel voorbijstreeft, en bovendien niet effectief en efficiënt is. Daarnaast zijn bepaalde aspecten van de methodologie inzake monetaarisering niet coherent.

De oorzaken van deze problemen liggen bij het toepassingsgebied (te hoge grenswaarden waardoor weinig voertuigen eronder vallen), de mogelijkheid van verschillende omzettingsopties (waardoor er een groot verschil is tussen de nationale kaders wat leidt tot fragmentatie) en een berekeningsmethodologie die ongewild de conventionele brandstoffen bevoordeelt.

De Commissie onderzoekt een aantal maatregelen om tegemoet te komen aan deze problemen:

- Uitbreiding van het toepassingsgebied naar alle aanbestedingscontracten van publieke overheden die een belangrijke wegvervoercomponent hebben;
- Eventueel kan een uitbreiding naar huur, lease en subcontracten en naar private operatoren die publieke vervoersdiensten leveren overwogen worden.
- Aanpassing en verduidelijking van de monetaariseringmethodologie

EETS-richtlijn

De doelstelling van de EETS-richtlijn is om te komen tot een EU-kader voor interoperabiliteit van elektronische tolsystemen. Deze richtlijn voorziet in de oprichting van een Europese elektronische tolheffingsdienst (EETS) ter aanvulling van de elektronische tolheffingsdiensten van de lidstaten.

Beschikking 2009/750/EG van de Commissie tot definiëring van de Europese elektronische tolheffingsdienst bepaald welke essentiële eisen in de hele EU voor deze dienst gelden en hierin zijn de verplichte normen, technische specificaties en operationele regels vastgesteld.

De richtlijn is voornamelijk van belang voor het zwaar wegvervoer gezien elektronische tolheffing vaak de enige en meestal de meest efficiënte betaalmogelijkheid is en gezien het internationaal karakter van het vrachtvervoer over de weg. Voor personenvervoer zijn er meestal meerdere opties beschikbaar. Dit leidt tot de praktijk dat vrachtwagens verschillende *On Board Units* (OBU's) moeten installeren om de tol te betalen.

De EETS-richtlijn beoogt hieraan tegemoet komen door een volledige EU-interoperabiliteit van Europese tolheffingssystemen te bewerkstelligen. Sinds de inwerkingtreding van de richtlijn worden er echter praktische problemen vastgesteld bij de toepassing ervan en de vooropgestelde volledige interoperabiliteit voor zwaar vervoer tegen oktober 2012 werd niet gehaald.

Zo moeten barrières op vlak van technische harmonisatie, procedures en juridische barrières verder worden aangepakt.

De Commissie zal een voorstel doen om de huidige EETS-wetgeving te verduidelijken en meer operationeel te maken om tegemoet te komen aan de gebreken en onduidelijkheden in het huidige systeem.

Uitvoering ICAO overeenkomst

Onder dit pakket valt ook de uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies voor vliegtuigen binnen de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO).

Luchtvaart zit sinds 2012 vervat in de het toepassingsgebied van het EU ETS. In 2013 is de toepassing tijdelijk beperkt tot intra-Europese vluchten om toe te laten dat er een wereldwijd akkoord gesloten zou kunnen worden op de ICAO-onderhandelingen. Op 7 oktober is er in de ICAO Assembly een internationale overeenkomst afgesloten om binnen de burgerluchtvaart de uitstoot van CO₂ tegen te gaan. Deze overeenkomst moet nu ingepast worden in het Europese systeem.

Juridisch

Relevante EU wetgeving

Strategieën voor de periode na 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen en touringcars:

- Verordening 443/2009 tot vaststelling van emissienormen voor nieuwe personenauto's, in het kader van de communautaire geïntegreerde benadering om de CO₂-emissies van lichte voertuigen te beperken.
- Verordening 510/2011 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 510/2011 tot vaststelling van de modaliteiten voor het halen van de 2020-doelstelling inzake de reductie van de CO₂-emissies van nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen.
- Verordening 595/2009 betreffende de typegoedkeuring van motorvoertuigen en motoren met betrekking tot emissies van zware bedrijfsvoertuigen (Euro VI) en de toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 715/2007 en Richtlijn 2007/46/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 80/1269/EEG, 2005/55/EG en 2005/78/EG.

Richtlijn schone wegvoertuigen

- Richtlijn 2009/33 inzake de bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen

	<p>EETS-richtlijn</p> <ul style="list-style-type: none"> - Richtlijn 2004/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de interoperabiliteit van elektronische tolheffingsystemen voor het wegverkeer in de Gemeenschap - Beschikking 2009/750/EG van de Commissie tot definiëring van de Europese elektronische tolheffingsdienst <p>Uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Verordening 421/2014 tot wijziging van richtlijn 2003/87/EG met het oog op de tenuitvoerlegging tegen 2020 van een internationale overeenkomst die op emissies van de internationale luchtvaart wereldwijd één markt gebaseerde maatregel toepast. - Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad
--	--

Timing	
	<ul style="list-style-type: none"> - Strategieën voor de periode na 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen en touringcars: aangekondigd voor het tweede kwartaal van 2017 - De richtlijn schone wegvoertuigen: aangekondigd voor het tweede kwartaal van 2017. - EETS-richtlijn: aangekondigd voor tweede kwartaal 2017 - Uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen (ICAO): In Verordening 421/2014 was voorzien dat de Commissie zou rapporteren aan het Europees Parlement en de Europese Raad over de uitkomst van the ICAO Assembly. Het toepassingsgebied van het EU ETS zal in dit licht herzien worden. Een eerste wetgevend voorstel tot wijziging van het toepassingsgebied van Richtlijn 20003/87/EG wordt in januari 2017 verwacht. Op een later moment (waarschijnlijk ook in 2017) wordt er een concreet voorstel in het licht van de ICAO overeenkomst verwacht, aangezien de uitvoeringsmodaliteiten van de ICAO overeenkomst nog verder bepaald dienen te worden.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen	
	<p>Strategieën post 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen en touringcars</p> <p>In het kader van de ad hoc DGE van 23/11/2016 rond de Europese strategie emissiearme mobiliteit belichtte Vlaanderen volgende aspecten (Vlaams gecoördineerde standpunten):</p> <ul style="list-style-type: none"> - De invoering van voertuignormen is een belangrijk Europees instrument gebleken om de uitstoot te verminderen. Vlaanderen is van mening dat deze weg moet worden verder gezet, zowel voor licht vervoer als zwaar vervoer. Dit moet de lidstaten toelaten de niet-ETS reductieverplichtingen te halen. Door de Europese dimensie van de normering Voor Vlaanderen is het ook belangrijk dat er een markt gecreëerd wordt voor zero-emissie voertuigen. - Met betrekking tot de herziening van de CO2-emissienormen voor auto's en lichte vrachtwagens is Vlaanderen voorstander van een tussentijdse doelstelling voor 2025 en doelstellingen voor 2030, zodat op zeer korte termijn een duidelijk signaal wordt gegeven aan de fabrikanten. Technologieneutrale algemene CO2-doelstellingen lijken het meest geschikte instrument. Om ook de <i>uptake</i> van zero-emissievoertuigen te versnellen, worden

deze best aangevuld met specifieke doelstellingen voor deze voertuigen.

- Vlaanderen ondersteunt het standpunt van de Commissie om meer aandacht te hebben voor het emissiearm maken van vrachtwagens. De uitrol van emissienormen, gelijkaardig aan wat onlangs in de VSA werd beslist, is urgent om niet achter te lopen op onze belangrijkste concurrenten. De zoektocht naar geschikte brandstoffen en aandrijftechnologieën moet onverminderd voortgezet worden. Duidelijkheid omtrent de bijdrage aan een vermindering van de broeikasgasemissies die aardgas en op termijn biomethaan kan leveren is gewenst. Dit onderzoek mag een snelle invoering van ambitieuze emissienormen niet vertragen.
- Wat de introductie van elektromobiliteit betreft, is laadinfrastructuur, op een gestandaardiseerde wijze, noodzakelijk. Het is belangrijk dat hierbij voldoende aandacht uitgaat naar bussen, zodat de snelle uitrol van elektrische bussen mogelijk wordt. Vlaanderen wenst eveneens aandacht te vragen voor het geluidsklimaat langs de wegen. Elektrische voertuigen zijn geluidsarm en kunnen hier een positieve bijdrage aan leveren.

Richtlijn schone voertuigen

Deze richtlijn zal van toepassing zijn bij de aanbesteding van overheidsopdrachten voor de aankoop van een groot deel van de wegvoertuigen in de publieke sector.

EETS-richtlijn

Het Belgische tolheffingssysteem is compatibel met de EETS-wetgeving en is op die manier het eerste Europese systeem dat nationaal aan de vereisten voldoet. Hiertoe werd het *Toll Domain Statement* (tolgebiedverklaring) gepubliceerd waardoor kandidaat-uitbaters op de hoogte worden gesteld van de technische vereisten om op de Belgische markt te kunnen komen.

De Commissie gaf aan dat de Belgische ervaringen met het systeem nuttig zijn om mee te nemen bij de herziening van het systeem.

Gezien de wetgeving momenteel hier al wordt toegepast zal het dus belangrijk zijn om de herziening ervan van nabij op te volgen om te verzekeren dat deze compatibel is met het huidige systeem.

Uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen (ICAO)

Deze nieuwe ICAO overeenkomst zal in de toekomst negatieve gevolgen voor bilaterale *air service agreements* vermijden, al zijn er voor Vlaanderen en België tot nu toe nog geen specifieke knelpunten geweest. België administreert wel Saoedische, Chinese en Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen en is dus, conform de EU ETS richtlijn, verantwoordelijk om hen te sanctioneren bij niet-naleving van het EU ETS.

Te verwachten maatregelen

Juridisch

Strategieën post-2020 auto's/busjes en vrachtauto's, bussen en touringcars: nog niet voldoende duidelijk in deze fase

Richtlijn schone en energiezuinige voertuigen: de vorige richtlijn werd omgezet via een algemene bepaling in de wetgeving overheidsopdrachten. Deze moet mogelijk worden geamendeerd.

De EETS-richtlijn werd omgezet via volgende maatregelen:

- Wet van 21 december 2006 houdende omzetting van richtlijn 2004/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de interoperabiliteit van elektronische tolheffingssystemen voor het wegverkeer in de Gemeenschap.

	<ul style="list-style-type: none"> - Decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 24 maart 2016 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest houdende oprichting van een bemiddelende instantie in het kader van de elektronische tolheffingssystemen op het grondgebied van de drie gewesten. - Decreet tot invoering van de kilometerheffing en stopzetting van de heffing van het eurovignet en tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 in dat verband. <p>Een aanpassing van deze wetgeving of het samenwerkingsakkoord zal wellicht nodig zijn.</p> <p>Uitvoering ICAO overeenkomst nog niet duidelijk in deze fase. Mogelijk zullen er naar aanleiding van dit voorstel en het voorstel later in 2017 aanpassingen aan het Samenwerkingsakkoord van 2 september 2013 en het Decreet algemene bepalingen milieubeleid dienen te gebeuren.</p>
Beleid	Nog niet duidelijk in deze fase

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Strategieën post 2020 voor auto's/busjes en vrachtauto's, bussen en touringcars:

De juridische basis voor deze strategieën is Art 191 VWEU. Klimaat is een gedeelde bevoegdheid tussen EU en lidstaten, die grotendeels uitgeoefend wordt door de Unie. Coördinatie op EU niveau is noodzakelijk en actie op basis van Art 191 VWEU is gerechtvaardigd. Het is immers onwaarschijnlijk dat de doelstelling voor reductie van broeikasgassen voor lichte en zware wegvoertuigen (in lijn met doelstellingen op lange termijn van de EU) voldoende en kosten-efficiënt gerealiseerd kan worden door de lidstaten alleen. Er is nl. een eengemaakte markt voor brandstoffen voor wegverkeer en voor wegvoertuigen. Het verduurzamen van het EU transport- en mobiliteitssysteem vergt een Europese aanpak, aangezien het voor voertuigfabrikanten niet interessant is om voor één lidstaat zijn producten aan te passen. Nationale eisen aan voertuigen en brandstoffen zouden marktverstrend werken. Verder is een EU-kader nodig voor monitoring en rapportage van de CO₂-emissies van zware voertuigen als basis voor verder werk rond toekomstige koolstofdioxide-emissionormen voor deze sector.

Richtlijn schone en energiezuinige voertuigen:

Transport, milieu en overheidsopdrachten zijn gemengde bevoegdheden. De juridische basis voor dit voorstel is de transportbasis (art. 192 VEU). De Refit-evaluatie heeft een sterke fragmentatie in omzetting tussen de lidstaten vastgesteld. Deze gaat in tegen de rationale van het EU-beleid inzake vergroening van de overheidsopdrachten. Bovendien ondersteunt een EU-aanpak en een wetgeving op EU-niveau de EU-markt voor alternatieve brandstoffen en aandrijvingen, waardoor een gelijk speelveld wordt gecreëerd.

EETS-richtlijn

Om te komen tot een Europese transportmarkt is een interoperabiliteit van systemen essentieel. Het doel van deze richtlijn is om deze interoperabiliteit te bekomen om de markt op vlak van tolheffing van wegen te harmoniseren en barrières tussen lidstaten weg te nemen. Het verleden leert dat de huidige richtlijn niet duidelijk genoeg was en dat de beoogde harmonisering niet werd bereikt. Een herziening is dus aangewezen om de bestaande wetgeving te verduidelijken en de beoogde interoperabiliteit en eengemaakte transportmarkt op vlak van tolsystemen voor het wegvervoer alsnog te bekomen.

Uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen

De juridische basis voor de wetgevende voorstellen inzake de uitvoering van de internationale overeenkomst over de reductie van broeikasgasemissies van luchtvaartuigen is artikel 192 VWEU. De voorstellen zullen waarschijnlijk een wijziging inhouden van de richtlijn 2003/87/EG. In algemene termen heeft de luchtvaartsector een sterk internationaal karakter. Een mondiale benadering om de emissies van de internationale luchtvaart tegen te gaan biedt de beste vooruitzichten om te zorgen voor duurzaamheid op lange termijn. De doelstellingen van het voorstel zullen naar alle waarschijnlijkheid niet op voldoende wijze kunnen bereikt worden op het niveau van de lidstaten, en beter bereikt worden op het niveau van de EU.

+++

**Initiatief 6: Uitvoering van de interne-marktstrategie:
Eén digitale toegangspoort**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	EWI (VLAIO)
Betrokken	ov, wvg, rwo, wse, iv

EU	
DG Commissie	DG GROW
Raadsfilière / -deel	Raad Concurrentievermogen, deel Interne Markt
EP-Commissie	IMCO

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

Routekaart van dit initiatief:

http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2017_grow_012_single_digital_gateway_en.pdf

Het initiatief werd door de Commissie voorgesteld in de Strategie voor Digitale Interne Markt van mei 2015 en het EU eGovernment Actieplan 2016-2020 van april 2016.

De bedoeling van de Single Digital Gateway is om alle informatie te voorzien die mensen nodig hebben om zaken te doen in een andere lidstaat, om te reizen naar een andere lidstaat en om te leven, studeren en werken in een andere lidstaat. Er wordt voortgewerkt op bestaande portalen, contactpunten en netwerken, zoals de *Points of Single Contact* (Dienstenrichtlijn), *Product Contact Points*, *SOLVIT*, *Your Europe* portaal, *Your Europe Advice* dienst, Enterprise Europe Network..

In hetzelfde kader zal de Commissie een pilootproject starten met bepaalde lidstaten rond het *only once*-principe. De bedoeling van dit principe is vermijden dat burgers en bedrijven dezelfde informatie steeds opnieuw moeten indienen bij overheden.

De Commissie wenst volgende problemen aan te pakken:

- Gebrek aan online informatie
- Gebrek aan e-procedures
- Onvoldoende kwaliteit van informatie- en bijstandsdiensten
- Gebrek aan bewustzijn en vindbaarheid van online tools
- (Evt.) Gegevens verzamelen over de stand van de interne markt en de problemen die burgers en bedrijven ondervinden

Er werd vanuit de Vlaamse Overheid niet deelgenomen aan de openbare raadpleging die de Commissie over dit initiatief organiseerde.

Juridisch

Relevante EU wetgeving	<ul style="list-style-type: none"> - Richtlijn 2006/123/EG (Dienstenrichtlijn) - Verordening 764/2008 (Product Contact Points) - Verordening 305/2011 (Product Contact Points Bouw) - Aanbeveling 2013/461/EU (SOLVIT)
------------------------	--

Timing

Het voorstel van de Commissie is voorzien voor het eerste kwartaal 2017 (momenteel geschat op eind maart, begin april).

Het Maltees EU-voorzitterschap tijdens het eerste semester van 2017 voorziet in haar planning geen specifieke *deliverables*. Het Maltees voorzitterschap is van plan om de besprekingen van het voorstel te starten en te zorgen voor een vlotte overdracht naar het Estse voorzitterschap tijdens de tweede helft van 2017.

BELANG VOOR VLAANDEREN**Belang voor Vlaanderen**

Wordt momenteel nog onderzocht.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	N.n.g.
-----------	--------

Beleid	N.n.g.
--------	--------

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Het artikel 114 VEU is van toepassing.

Aangezien het voorstel in eerste instantie gaat om een koppeling van bestaande initiatieven, mogen we ervan uitgaan dat het voorstel in overeenstemming is met het subsidiariteitsbeginsel.

+++

Initiatief 6: Uitvoering van de interne-marktstrategie
Een informatie-instrument voor de interne markt

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	EWI (Strategie & Coördinatie)
Betrokken	kb, wse, iv

EU	
DG Commissie	DG GROW
Raadsfilière / -deel	Raad Concurrentievermogen, deel Interne Markt
EP-Commissie	IMCO

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

De routekaart is beschikbaar op:

http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2017-grow_014_single_market_information_tool.pdf

Het voorstel voor een *Single Market Information Tool (SMIT)* werd aangekondigd in de Strategie voor de Interne Markt van oktober 2015.

De vlotte werking van de interne markt wordt ondermijnd wanneer kunstmatig segmenten worden ingevoerd. Dat is doorgaans het gevolg van bedrijfspolitiek eerder dan van de lidstaten, zoals bijvoorbeeld onrechtvaardige geo-discriminatie, niet afdoende grensoverschrijdende pakjesleveringen, grensoverschrijdende verzekeringen, klantensegmentatie via onrechtvaardige territorialiteit of licenties voor auteursrechten etc. Ook werkt de interne markt niet goed in sommige gevallen door gebreken in de wetgeving, wat tot uiting zou kunnen komen in bv. de kosten van bedrijven.

Lidstaten zijn de voornaamste informatiebron voor de Commissie over de werking van de interne markt. Maar lidstaten beschikken niet altijd over de nodige informatie of een gecoördineerd opvragen via verschillende lidstaten zou nodig zijn. Bovendien wordt veel verzamelde informatie in de lidstaten (bv. door overheden, handelsverenigingen, bureaus voor de statistiek, enz.) momenteel nog niet gedeeld met de Commissie. De SMIT zou hier een oplossing voor kunnen bieden door de Commissie in staat te stellen rechtstreeks marktdeelnemers te bevragen. Daarnaast zou het de Commissie van informatie kunnen voorzien in aanloop naar een wetgevend voorstel daar waar de openbare raadpleging onvoldoende informatie oplevert.

De SMIT zou niet als routinemiddel worden gebruikt, maar enkel in specifieke omstandigheden. Het zou gegevens opvragen die voor bedrijven voorhanden zijn, zodat de kosten voor bedrijven worden beperkt. De informatie zal vooral gaan om feitelijke marktgegevens (bv. De omvang van de markt), bedrijfsgegevens (kostenstructuur, winsten, prijsbeleid) en algemeen marktfunctioneren. Marktdeelnemers zouden verplicht worden om tijdig complete en accurate informatie te bezorgen waarover zij beschikken.

Er werd door de Vlaamse Overheid niet deelgenomen aan de openbare raadpleging.

Juridisch	
Relevante EU wetgeving	Dit is nog niet gekend.

Timing	
Voorstel Commissie: eerste kwartaal 2017 (momenteel geschat op eind maart, begin april).	
Intenties Maltees VZP: geen specifieke <i>deliverables</i> voorzien voor dit dossier. Maltees VZP is wel van plan om de besprekingen van het voorstel te starten en te zorgen voor een vlotte overdracht aan het Estse VZP in de tweede helft van 2017.	

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen	
Afhankelijk van de concrete uitwerking van dit voorstel kunnen er voor Vlaanderen zowel voor- als nadelen zijn.	
Aangezien de EU van plan is de informatie direct aan de marktdeelnemers op te vragen wordt Vlaanderen (en ook België) in principe volledig overgeslagen. Er dient verder nagegaan te worden of de SMIT tool het best volledig op EU-niveau georganiseerd wordt of als er ook delen beter op lidstaat/regionaal niveau georganiseerd worden (subsidiariteit).	
Indien Vlaanderen en andere ook toegang zouden hebben tot de door de EU ingewonnen data en analyse zou dit bijvoorbeeld een opportuniteit kunnen zijn om ook een meer <i>evidence-based</i> beleid te voeren.	
Van belang is verder ook hoe de objectieve criteria uitgewerkt zullen worden om de SMIT aan te wenden.. Vlaanderen is onder andere geïnteresseerd in het bepalen van de rangorde van de vragen tot informatie (SMIT). Bestaat er een mogelijkheid om de vragen tot informatie (SMIT) te stellen afhankelijk van de grootteorde van schending van de interne markt? Op basis van die objectieve criteria moet het mogelijk zijn om op voorhand in te schatten welke sector/interne markt onderworpen zal worden aan zo'n SMIT.	
Er is ook meer duidelijkheid nodig over het concrete werkgebied van de SMIT. Zal de Europese Commissie zich focussen op elke mogelijke interne markt? Zal de Europese Commissie zich met het achterliggende doel het versterken van de Europese interne markt zich vooral focussen op markten/sectoren met een cross-nationaal effect in Europa?	

Te verwachten maatregelen	
Juridisch	Het lijkt op het eerste gezicht dat geen directe juridische wijzigingen aan Vlaamse wetgeving nodig zullen zijn aangezien de EU met SMIT rechtstreeks informatie wil opvragen bij marktdeelnemer zonder tussenkomst van Vlaanderen. Onrechtstreeks kan door de directe informatie-inwinning van de EU en wijzigingen aan beleid dat Europa zal voeren op basis van de informatie eventueel wel aanpassingen aan Vlaamse regelgeving nodig zijn. Maar dat moet verder onderzocht worden.
Beleid	-

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Het voorstel zal vermoedelijk gebaseerd zijn op art.114 VEU.

Op basis van de argumenten van de impactanalyse bij het voorstel lijkt het misschien niet strikt noodzakelijk aangezien delen van de SMIT eventueel op niveau van de lidstaten/regio's kunnen georganiseerd worden, zoals bijv. de informatie-inwinning zelf. De lidstaten zouden deze info dan verder kunnen aanleveren aan de EU. Bepaalde delen van de SMIT lijken anderzijds wel het best op EU-niveau georganiseerd te worden, als het bijv. gaat over grensoverschrijdende elementen. Daarnaast lijken er nog aantal andere goede argumenten (efficiëntie...) te zijn om informatie-inwinning beter op EU-niveau te organiseren dan op nationaal/regionaal niveau. Dit moet nog verder onderzocht worden.

+++

**Initiatief 6: Uitvoering van de interne-marktstrategie
Een upgrade van SOLVIT**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Internationaal Vlaanderen (Departement)
Betrokken	Alle beleidsdomeinen

EU	
DG Commissie	DG Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf
Raadsfilière / -deel	Raad concurrentievermogen
EP-Commissie	Commissie Interne Markt en consumentenbescherming

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

De Europese Commissie geeft aan dat zij haar inspanningen om het EU-recht toe te passen, uit te voeren en te handhaven wenst op te voeren, omdat er een kloof gaapt tussen de EU-regelgeving en de regels die in de praktijk worden toegepast. Om een sterke toepassing van de interne-markt regels te verzekeren, wil zij, naast de creatie van een Single Digital Gateway en een Single Market Information Tool, SOLVIT gaan versterken.

SOLVIT is een online netwerk waarin EU-lidstaten sinds 2002 samen naar een pragmatische oplossing zoeken voor problemen van burgers en bedrijven die het gevolg zijn van een verkeerde toepassing van de internemarktregels door overheidsinstanties. SOLVIT bestaat uit 31 centra die samenwerken aan een betere werking van de Interne Markt. In alle lidstaten van de EU (evenals in Noorwegen, IJsland en Liechtenstein) is er een SOLVIT-centrum. Burgers en bedrijven die problemen hebben, kunnen die problemen kenbaar maken aan hun lokale SOLVIT-centrum (het inleidend centrum). Dit inleidend centrum gaat na of het probleem binnen de bevoegdheden van SOLVIT valt, zal de zaak voorbereiden en doorsturen naar het uitvoerend SOLVIT-centrum, dit is het SOLVIT-centrum in het land waar het probleem zich voordeed. Als het uitvoerend centrum de zaak van het inleidend centrum ontvangt, laat het binnen een week weten of het de zaak al dan niet in behandeling neemt, en probeert het samen met de verantwoordelijke overheidsinstantie tot een oplossing te komen. Het is de bedoeling om het probleem binnen de tien weken op te lossen. Onopgeloste zaken worden gemeld aan de Europese Commissie. Indien de Europese Commissie van mening is dat er een schending is van het EU-recht, kan zij beslissen om verdere stappen te ondernemen tegen de lidstaat.

Al een aantal jaar gaan er stemmen op om SOLVIT te versterken. Op 18 september 2015 kwamen 16 SOLVIT-centra, waaronder SOLVIT België, bijeen in Lissabon om uit te zoeken hoe het SOLVIT-netwerk, de samenwerking met de Europese Commissie en de samenwerking met andere netwerken (EU-pilot, enz.) verbeterd kan worden. Dit resulteerde in een paper '[the future of SOLVIT](#)' die hoofdzakelijk gericht is naar de Europese Commissie en die besproken werd op de Raad Concurrentievermogen van 30 november en 1 december 2015.

De SOLVIT-centra vroegen daarbij aan de Europese Commissie om:

- Contacten tussen de SOLVIT-centra en de experts van de Directoraten-Generaal van de Europese Commissie mogelijk te maken, naast het informele juridische advies dat de SOLVIT-centra momenteel al kunnen inwinnen bij de Europese Commissie;

- De interactie tussen SOLVIT en de andere mechanismen die de Europese Commissie beheert om de toepassing van het EU-recht te verzekeren, zoals CHAP (interne databank van de Europese Commissie waar de klachten van burgers in verband met de verkeerde toepassing van het EU-recht te verzekeren beheerd worden) en EU-pilot waarbij SOLVIT gezien moet worden als eerste mechanisme om problemen inzake de verkeerde toepassing van het EU-recht toe te passen;
- Automatische opvolging door de Europese Commissie van niet-opgeloste SOLVIT-zaken (zonder dat betrokkenen zelf een klacht moeten indienen bij de Europese Commissie) waarbij de vooruitgang besproken wordt in de desbetreffende werkgroep van de Raad en waarbij er een terugkoppeling volgt naar de betrokkenen en de SOLVIT-centra;
- Een rapporteringstool voor niet-opgeloste zaken en terugkerende problemen zodat er inzicht wordt verkregen in structurele problemen met het EU-recht en zodat die problemen opgenomen kunnen worden door de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement bij het aanpassen van de regelgeving.

Op 12 april 2016 nam het Europees Parlement een [resolutie](#) aan 'naar een verbeterde regelgeving inzake de interne markt' waarbij aangegeven werd dat er een betere samenwerking moet komen SOLVIT en andere bestaande netwerken die de burgers helpen met de toepassing van het EU-recht, en dat deze beter bekend gemaakt moeten worden.

In de mededeling van de Europese Commissie die gepubliceerd zal worden in het eerste kwartaal van 2017 zal aangeven hoe de Europese Commissie zij ingaat op de aanbevelingen gedaan door de SOLVIT-centra en het Europees Parlement.

Juridisch

Relevante EU wetgeving	Artikel 26 van het verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie en artikel 4, lid 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie
------------------------	---

Timing

De mededeling van de Europese Commissie over de upgrade van SOLVIT wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2017.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Het belang voor Vlaanderen van dit dossier is tweeledig:

- SOLVIT België is ingebed in de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken. Zij werkt samen met alle Belgische overheden om problemen inzake de toepassing van de internemarktregels die onderdanen van de andere lidstaten van de EU in België ervaren, op te lossen. Zij werkt dus ook samen met de Vlaamse overheid. Het is van belang dat de internemarktregels correct worden toegepast door de Vlaamse beleidsdomeinen. Indien dit niet het geval is, kan de Europese Commissie een EU-pilot- en/of een inbreukprocedure opstarten tegen Vlaanderen/België.
- Vlamingen die problemen hebben met de toepassing van de internemarktregels in een andere lidstaat van de EU, kunnen terecht bij SOLVIT België, die het dossier zal inleiden en proberen met het SOLVIT centrum in de desbetreffende EU-lidstaat een oplossing te zoeken voor het probleem.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Geen
Beleid	Geen

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Het gaat om een niet-wetgevend initiatief. Er is geen subsidiariteitsinschatting nodig.

+++

**Initiatief 10: Een sterke Unie gebouwd op een sterke EMU:
Witboek over de toekomst van Europa**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Departement FB, i.s.m. Departement iV
Betrokken	alle

EU	
DG Commissie	DG ECFIN e.a.
Raadsfilière / -deel	ECOFIN e.a.
EP-Commissie	ECON e.a.

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

Een hechte en rechtvaardige Economische en Monetaire Unie (EMU) behoort tot de tien topprioriteiten in de politieke beleidslijnen van Commissievoorzitter Juncker.

Op 22 juni 2015 presenteerden de voorzitters van de Europese Commissie, de Eurotop, de Eurogroep, de Europese Centrale Bank en het Europees Parlement hun rapport over de voltooiing van Economische en Monetaire Unie (EMU)

(https://ec.europa.eu/priorities/publications/five-presidents-report-completing-europes-economic-and-monetary-union_en). In dit rapport werd gesteld dat er op vier terreinen vooruitgang moet worden geboekt, met name in de richting van:

- een **echte economische unie** die ervoor zorgt dat iedere economie de structurele kenmerken bezit om in de monetaire unie te kunnen gedijen;
- een **financiële unie** die de integriteit van de euro in de gehele monetaire unie waarborgt en risicodeling met de particuliere sector versterkt;
- een **begrotingsunie** die zowel voor houdbare publieke financiën als voor macro-economische stabilisatie zorgt;
- een **politieke unie** die het fundament vormt van alle bovengenoemde elementen dankzij werkelijke democratische verantwoording, legitimiteit en institutionele versterking.

Het rapport bevatte tevens een stappenplan om deze hechte EMU uiterlijk tegen 2015 te realiseren:

- **fase 1 "al doende verdiepen"** (1 juli 2015 – 30 juni 2017): in deze fase is het de bedoeling de bestaande instrumenten en de huidige Verdragen optimaal te benutten om het convergentieproces aan te scherpen.
- **Fase 2 "voltooiing van de EMU"** (2017- 2025): in deze fase is het de bedoeling concrete maatregelen te nemen om de economische en institutionele architectuur van de EMU te voltooien en om tot een verdere deling van soevereiniteit en solidariteit te komen, die gepaard zal moeten gaan met een striktere democratische controle. Een concreet voorbeeld betreft de creatie van een gemeenschappelijke macro-economische stabilisatiefunctie om schokken op te vangen. Verder is het onder meer ook de bedoeling om het Verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur, zoals voorzien, te integreren in de Verdragen.

Ter voorbereiding van de overgang van fase 1 naar fase 2 zal de Commissie in het voorjaar 2017, voor de zestigste verjaardag van de Verdragen van Rome, na brede consultatie en

raadpleging van een expertengroep, een witboek publiceren waarin ze zal beschrijven welke concrete stappen noodzakelijk zijn om de EMU te voltooien. Dit witboek wordt in overleg met de voorzitters van de andere EU-instellingen voorbereid en moet de basis vormen voor een krachtiger wetgevend en institutioneel kader voor de EMU.

Parallel aan de geplande werkzaamheden van de Commissie heeft de Europese Raad na het Britse referendum beslist om een reflectieproces over de toekomst van de Europese Unie op te zetten. In dit proces zal ook de nodige aandacht besteed worden aan economische en sociale ontwikkelingen. In september werd een concreet stappenplan afgesproken:

<http://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2016/09/16-bratislava-declaration-and-roadmap/>

Juridisch

Relevante EU wetgeving	De Verdragen, het Stabiliteits- en Groeipact, het Verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur in de EMU, ..
------------------------	--

Timing

De Commissie zal het Witboek in het voorjaar van 2017 presenteren.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

In de EU-visienota vat de Vlaamse Regering de Unie op als een gemeenschappelijke ruimte van welvaart (p.15). Vandaar dat de EU inspanningen moet leveren om weer aan te knopen met de trend naar een steeds hechtere economische samenwerking. Volgens de Vlaamse Regering omvat deze ruimte vijf componenten:

- (1) De vervolmaking van de Interne Markt van personen, kapitaal, goederen en diensten;
- (2) Het bieden van economische en financiële stabiliteit, voorspelbaarheid en vertrouwen: de Economische Monetaire Unie vervolmaken;
- (3) Het openen van externe markten: gemeenschappelijk handels- en investeringsbeleid;
- (4) Het stimuleren van innovatie in de Europese economie;
- (5) Het genereren van meer investeringen: de EU als duurzame investeringsmachine.

Een concrete inschatting van het belang voor Vlaanderen zal pas gemaakt kunnen worden op het moment dat er zicht is op de concrete voorstellen van de Commissie.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Maatregelen met een wetgevend karakter mogen verwacht worden.
Beleid	Een inschatting zal pas gemaakt kunnen worden als er meer zicht is op de concrete voorstellen van de Commissie.

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Een subsidiariteitsinschatting zal pas kunnen gebeuren op het moment dat er meer zicht is op de concrete voorstellen van de Commissie.

+++

Initiatief 11: Europese pijler van sociale rechten

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Werk en Sociale Economie (Departement)
Betrokken	FB, KB, O&V WVG

EU	
DG Commissie	DG Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie (EMPL)
Raadsfilière / -deel	Werkgelegenheid en Sociale Zaken
EP-Commissie	Commissie Werkgelegenheid en Sociale Zaken, Commissie Cultuur en Onderwijs, Commissie Burgerlijke Vrijheden, Justitie en Binnenlandse Zaken, Commissie Rechten van de Vrouw en Gendergelijkheid

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen
<p>Commissievoorzitter Juncker heeft de Europese sociale pijler van sociale rechten aangekondigd in zijn <i>State of the Union</i> op 9 september 2015. Hij verklaarde het volgende: "We moeten harder werken aan een eerlijke en echte pan-Europese arbeidsmarkt. Ik wil daartoe bijdragen met een Europese pijler van sociale rechten, die rekening houdt met de veranderende realiteit van de Europese samenlevingen en de arbeidsmarkt, en die kan dienen als kompas voor de hernieuwde convergentie in de eurozone. De Europese pijler van sociale rechten moet een aanvulling vormen op wat we samen al hebben bereikt op het vlak van bescherming van werknemers in de EU. Ik verwacht van de sociale partners dat zij in dat proces een centrale rol opnemen. Ik denk dat wij er goed aan doen om dit initiatief eerst in de eurozone te nemen en daarna andere lidstaten te laten instappen als zij dat willen."</p> <p>De Commissie wil met dit initiatief inspelen op de ontwikkelingen die zich voordoen zoals veranderende maatschappelijke structuren en familiale en werkpatronen, langere en gevarieerdere beroepslevens, grotere diversiteit bij werknemers en nieuwe vormen van werk die ingang vinden, de paradox tussen steeds hogere opleidingsniveaus en de wijdverbreide discrepantie tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden, nieuwe behoeften en kansen als gevolg van de toenemende levensverwachting en vergrijzing, alsook technologische veranderingen en de digitalisering van de maatschappij en de economie. Verder wil de Commissie ook een antwoord bieden aan de verregaande sociale gevolgen van de economische crisis van de afgelopen jaren. Daarnaast blijven de arbeidsvoorwaarden veranderingen ondergaan door de demografische trends enerzijds en de snelheid waarmee en de mate waarin de arbeidsmarkt verandert anderzijds.</p> <p>De Europese pijler moet het Europees sociaal acquis aanvullen en erop voortbouwen om richting te geven aan beleidslijnen op een aantal gebieden die essentieel zijn voor goede werkende arbeidsmarkten en sociale zekerheidsstelsels in de lidstaten. De pijler zou het referentiekader moeten worden om de prestaties inzake werkgelegenheid en de sociale prestaties van de deelnemende landen te monitoren, hervormingen op nationaal niveau te stimuleren en als kompas te dienen voor een nagestreefde opwaartse economische en sociale convergentie.</p> <p>De sociale rechten zijn in drie hoofdthema's gegroepeerd:</p> <ul style="list-style-type: none">- Gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt, met inbegrip van de ontwikkeling van vaardigheden, een leven lang leren en actieve ondersteuning van werkgelegenheid, ten

einde de kansen op arbeid te vergroten, de overstap tussen verschillende statussen te vergemakkelijken en de inzetbaarheid van personen te verbeteren.

- Billijke arbeidsvoorwaarden, waarbij een adequaat en betrouwbaar evenwicht tot stand wordt gebracht tussen de rechten en plichten van zowel werkgevers als werknemers, en tussen flexibiliteit en zekerheid, teneinde het scheppen van banen, de deelname aan het arbeidsproces en het aanpassingsvermogen van bedrijven te ondersteunen, en waarbij de sociale dialoog wordt bevorderd.
- Adequate en duurzame sociale bescherming en toegang tot essentiële diensten van hoge kwaliteit, zoals kinderopvang, gezondheidszorg en langdurige zorg, teneinde te waarborgen dat personen een waardig leven leiden, beschermd zijn tegen risico's en ten volle kunnen deelnemen aan het beroepsleven en de maatschappij.

In de openbare raadpleging komen in concreto 20 domeinen en beginselen aan bod:

- Vaardigheden, onderwijs en een leven lang leren
- Flexibele en zekere arbeidsovereenkomsten
- Zekerheid bij het veranderen van loopbaan
- Actieve ondersteuning van werkgelegenheid
- Gendergelijkheid en evenwicht tussen werk en privéleven
- Gelijke kansen
- Arbeidsvoorwaarden
- Lonen
- Gezondheid en veiligheid op het werk
- Sociale dialoog en betrokkenheid van werknemers
- Geïntegreerde sociale uitkeringen en diensten
- Gezondheidszorg en ziekte-uitkeringen
- Pensioenen
- Werkloosheidsuitkeringen
- Minimuminkomen
- Personen met een handicap
- Langdurige zorg
- Kinderopvang
- Huisvesting
- Toegang tot essentiële diensten

https://www.europa-nu.nl/id/vk4jic6t1dxz/sociale_pijler_van_europa

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=699&consultId=22&visib=0&furtherConsult=yes>

Juridisch

Relevante EU wetgeving

Nog geen concrete informatie

Timing

Op 8 maart heeft de Europese Commissie een brede raadpleging opgestart en een eerste voorlopige omschrijving voorgesteld van wat de Europese pijler van sociale rechten moet worden. Deze openbare raadpleging loopt tot 31 december 2016. De Europese Commissie organiseert in januari 2017 een conferentie over de pijler om de raadpleging af te maken. Een geconsolideerde versie van de Europese pijler mag begin 2017 verwacht worden. De feedback van de openbare raadpleging en het overleg met belanghebbenden zal ook worden meegenomen in het voor het voorjaar van 2017 geplande Witboek over de toekomst van de Europese economische en monetaire unie.

Het Slovaaks EU-Voorzitterschap zette een beleidsdebat over de pijler op de agenda van de EPSCO Raad op 8 december 2016. De positie van België was dat de ontwikkeling van de Sociale Pijler nodig is om de monetaire Unie en de interne markt te versterken. Opwaartse sociale convergentie is een politieke en sociale, maar ook een economische noodzaak. De eerste stap is het blijvend bewaken, actualiseren en uitvoeren van het sociale acquis. De volgende stap is het bieden van een antwoord op de uitdagingen die de globalisering en de digitalisering van onze economie betekenen voor de arbeidsmarkt en de sociale bescherming. Essentieel is dat alle kansen van de digitalisering en de modernisering van de arbeidsmarkt worden gegrepen, maar dat de burgers zich toch beschermd weten tegen bruuske veranderingen door een moderne sociale bescherming. Bijzondere aandacht moet daarin gaan naar het aanpassen van de startvaardigheden en het tijdens de loopbaan verwerven van nieuwe vaardigheden die werknemers en zelfstandigen sterker en weerbaarder maken. Zeker voor kwetsbare groepen als jongeren, ouderen en niet-EU onderdanen moet meer nadruk daarop komen. Aan de sociale partners moet meer ruimte worden gegeven om de arbeidsomstandigheden, de vorming en de loopbaanontwikkeling aan te passen aan de snel veranderende noden van werkgevers en werknemers. Hun betrokkenheid garandeert dat er op maat gewerkt wordt en dat de aanpassingen ook snel kunnen worden uitgevoerd.

Eveneens op 8 december 2016 behandelde de Commissie Werkgelegenheid en Sociale Zaken van het Europees parlement ook dit onderwerp.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Belangen voor Vlaanderen zijn aan de orde in de volgende beleidsterreinen uit de pijler: vaardigheden, onderwijs en een leven lang leren, actieve ondersteuning van de werkgelegenheid, gendergelijkheid en evenwicht tussen werk en privéleven, gelijke kansen, sociale dialoog en betrokkenheid van werknemers, geïntegreerde sociale uitkeringen en diensten, gezondheidszorg, personen met een handicap, langdurige zorg, kinderopvang, huisvesting, toegang tot essentiële diensten.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Nog te vroeg om in te schatten.
Beleid	Nog te vroeg om in te schatten.

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Overeenkomstig de verdragsbepalingen zijn de lidstaten in de eerste plaats bevoegd voor hun sociaal en werkgelegenheidsbeleid. De rol van de EU is gestoeld op de overtuiging dat economische ontwikkeling grote sociale vooruitgang en samenhang met zich mee moet brengen. Tevens moet het sociale beleid ook worden gevoerd als een productieve factor die toelaat ongelijkheid terug te dringen, zoveel mogelijk werkgelegenheid te creëren en het Europees menselijk kapitaal te ontplooien.

De EU implementeert haar sociale taak en doelstellingen op grond van artikel 153 VWEU over de sociale politiek. De Unie is bevoegd om het optreden van de lidstaten op een aantal gebieden voor mensen op en buiten de arbeidsmarkt te ondersteunen en aan te vullen. Het is de bedoeling de arbeidsvoorwaarden, de sociale zekerheid en de sociale bescherming, de gezondheid en veiligheid van de werknemers, de voorlichting en raadpleging van werknemers en de integratie van uitgesloten personen op de arbeidsmarkt te verbeteren. Voor de gebieden waar de EU niet bevoegd is, kan zij een bijdrage bieden d.m.v. richtsnoeren en de uitwisseling van beste praktijkvoorbeelden.

Voor elk van de 20 beleidsdomeinen kan de volgende rechtsgrondslag worden gegeven:

- Vaardigheden, onderwijs en een leven lang leven: artikel 14 van het Handvest van de grondrechten, artikelen 165 en 166 VWEU
- Flexibele en zekere arbeidsovereenkomsten: artikel 153 VWEU
- Zekerheid bij het veranderen van loopbaan: artikelen 151 en 153 VWEU
- Actieve ondersteuning van werkgelegenheid: artikelen 151 en 153 VWEU
- Gendergelijkheid en evenwicht tussen werk en privéleven: artikelen 33 en 23 van het Handvest van de grondrechten en artikelen 153, 3, 8 en 19 VWEU.
- Gelijke kansen: artikel 21 van het handvest van de grondrechten en artikelen 3,8, 19 en 153 VWEU.
- Arbeidsvoorwaarden: artikel 30 van het Handvest van de grondrechten en artikel 153 VWEU.
- Gezondheid en veiligheid op het werk: artikel 31 van het Handvest van grondrechten en artikel 153 VWEU.
- Sociale dialoog en betrokkenheid van werknemers: artikelen 12, 27 en 28 van het handvest van grondrechten en artikelen 151, 152, 153, 154 en 155 VWEU.
- Geïntegreerde sociale uitkeringen en diensten: artikel 34 van het Handvest van grondrechten en artikelen 151 en 153 VWEU.
- Gezondheidszorg en ziekte-uitkeringen: artikel 35 van het Handvest van de grondrechten en artikelen 151, 153 en 168 VWEU.
- Pensioenen: artikel 34 van het Handvest van de grondrechten en artikelen 151 en 153 VWEU.
- Werkloosheidsuitkeringen: artikel 34 van het Handvest van de grondrechten en artikelen 151 en 153 VWEU
- Minimuminkomen: artikel 34 van het handvest van de grondrechten en artikelen 151 en 153 VWEU.
- Personen met een handicap: artikel 26 van het handvest van de grondrechten en artikelen 151 en 153 VWEU.
- Langdurige zorg: artikel 34 van het Handvest van de grondrechten en artikelen 151 en 153 VWEU.
- Kinderopvang: artikel 24 van het Handvest van de grondrechten en artikelen 151 en 153 VWEU.
- Toegang tot essentiële diensten: artikel 151 VWEU.

**Initiatief 11: Europese pijler van sociale rechten:
Initiatieven voor een beter evenwicht tussen werk en privéleven van werkende ouders**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	WSE (voorlopig)
Betrokken	KB, WVG

EU	
DG Commissie	DG Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie (EMPL)
Raadsfilière / -deel	Werkgelegenheid en Sociale Zaken
EP-Commissie	Commissie Werkgelegenheid en Sociale zaken, Commissie Rechten van de vrouw en Gendergelijkheid

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen	
<p>Dit initiatief komt in de plaats van het voorstel van de Commissie in 2008 om de richtlijn over het moederschapsverlof te herzien. In het kader van de REFIT-oefening van 2014 werd dit voorstel ingetrokken in 2015.</p> <p>Dit initiatief boogt de lage participatie van vrouwen aan de arbeidsmarkt aan te pakken door het huidige EU beleids- en wetgevend kader te moderniseren en aan te passen aan de arbeidsmarkt van vandaag en om ouders met kinderen of mantelzorgers in de gelegenheid te stellen een beter evenwicht te vinden tussen hun professionele verantwoordelijkheden en hun zorgtaken.</p> <p>Dit nieuwe initiatief dat de verhoogde participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt d.m.v. een verzoening tussen werk en privé-leven, een gepaste bescherming en een versterkte gendergelijkheid nastreeft, zal derhalve bijdragen tot de prioriteit van de Commissie inzake groei en banen om de werkgelegenheidsdoelstelling van de Europa 2020 strategie te bereiken</p> <p>http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_just_012_new_initiative_replacing_maternity_leave_directive_en.pdf</p> <p>http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=33393</p>	

Juridisch	
Relevante EU wetgeving	In haar routekaart behandelt de Commissie meerdere opties: wetgevende initiatieven, niet-wetgevende initiatieven en wetgevende initiatieven in combinatie met een beleidskader

Timing	
De Commissie zal in 2017 zijn initiatief lanceren (voorlopig geen nadere precisering).	

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Afhankelijk van de aard en de inhoud van het initiatief kan het belang voor Vlaanderen op meerdere vlakken gelden: gelijke kansen, kinderopvang, kinderbijlagen, Vlaamse aanmoedigingspremies en het Vlaams zorgkrediet.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Nog niet gekend
Beleid	Nog niet gekend

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Inzake de gelijkheid van mannen en vrouwen inzake kansen en behandeling op de arbeidsmarkt, kan dit initiatief gelinkt worden aan de artikelen 157(3) en 153(2) VWEU. Bepaalde onderdelen van het initiatief kunnen het voorwerp uitmaken van onderhandelingen tussen de sociale partners op EU-niveau onder artikel 155 VWEU.

Actie op EU-niveau is nodig omdat zonder een gemeenschappelijk kader - dat een gelijk speelveld op concurrentievak waarborgt - individuele lidstaten terughoudend kunnen zijn om op dit gebied zelf wetgevend op te treden aangezien dit hun concurrentiekracht in vergelijking met andere lidstaten kan beïnvloeden.

+++

**Initiatief 12: Uitvoering van de "Handel voor iedereen"-strategie:
Het proces en de voltooiing van bilaterale onderhandelingen (bijv. met Japan)**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Departement internationaal Vlaanderen + Buitenlandse Zaken (internationaal ondernemen)
Betrokken	Alle beleidsdomeinen

EU	
DG Commissie	DG TRADE
Raadsfilière / -deel	Trade Policy Committee /COREPER
EP-Commissie	INTA

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen
<p>Op 25 maart 2013 werden de onderhandelingen tussen de EU en Japan voor het uitwerken van een vrijhandelsakkoord officieel op gang getrapt. Gemeenschappelijke problemen die gerelateerd zijn aan de handel tussen deze twee grote economieën wil men op deze manier oplossen. Naast het klassieke verlagen van tarieven, wenst men handelsbarrières achter de grenzen op te lossen. Japan staat immers gekend voor haar bijzonder streng gereguleerde markt en dit vormt een wezenlijk probleem voor Europese bedrijven om zich toegang te verschaffen tot de 3 de grootste economie van de wereld. De 17de onderhandelingsronde vond plaats eind september 2016. De EU en Japan wensen voor het einde van 2016 een politiek akkoord te bereiken ter afronding van de onderhandelingen.</p> <p>DG TRADE website: http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/japan/ Impact assessment EU-JAPAN FTA: http://www.tsia-eujapantrade.com/</p>

Juridisch	
Relevante EU wetgeving	Artikel 218 van het TFEU en specifieke bepalingen in het artikel 207 van het TFEU.

Timing
Na het bereiken van een akkoord moet de tekst onderworpen worden aan juridisch nazicht en moet de tekst worden vertaald. Dit kan een jaar in beslag nemen. Daarna moeten de Europese Lidstaten hun toestemming tot ondertekening geven.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen
<p>Vlaanderen is een open economie die het moet hebben van goede toegang tot buitenlandse markten. Het vrijhandelsakkoord tussen Japan en de Europese Unie geeft de mogelijkheid om de Japanse markt toegankelijker te maken, maar biedt eveneens de mogelijkheid om andere handelsbarrières achter de grenzen weg te werken. Tevens biedt het vrijhandelsakkoord de kans om de twee grote handelaars over een aantal regels een gezamenlijke houding te laten aannemen, wat beide economieën dichter bij elkaar zal brengen.</p> <p>Belangrijke aandachtspunten voor de onderhandelingen waarop Vlaanderen een al dan niet</p>

goedkeurende stem zal geven zijn:

- Een verlaging van de tarieven, in het bijzonder inzake diervoeder, chemie en voeding;
- Niet-tarifaire belemmeringen inzake bier;
- Technische obstakels voor handel met betrekking tot de auto-industrie, chemie, metaal- en farmaceutische producten en textiel.
- Japan heeft een algemeen probleem om internationale standaarden te respecteren.
- Inzake voedingssupplementen, importcontroles, e.d. dient een versoepeling en harmonisering zich op.
- Audiovisuele diensten zullen niet behandeld worden (defensief belang voor Vlaanderen).
- Betere toegang tot dienstensector, openbare aanbestedingen en investeringen.
- Vlaanderen maakt een prioriteit van duurzame ontwikkeling.

Te verwachten maatregelen	
Juridisch	-
Beleid	-

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Artikel 218 van het TFEU over het sluiten van internationale overeenkomsten en specifieke bepalingen in het artikel 207 van het TFEU over de gemeenschappelijke handelspolitiek.

+++

**Initiatief 12: Uitvoering van de "Handel voor iedereen"-strategie:
Het openen van nieuwe onderhandelingen over vrijhandelsakkoorden met Australië en Nieuw-
Zeeland**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Departement internationaal Vlaanderen – Buitenlandse zaken (internationaal ondernemen)
Betrokken	Alle beleidsdomeinen

EU	
DG Commissie	DG TRADE
Raadsfilière / -deel	Trade Policy Committee
EP-Commissie	INTA

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen
<p>In 2015 hebben de EU en Australië en Nieuw-Zeeland een politiek partnerschapsakkoord gesloten dat de politieke en sectorale samenwerking versterkt. Het handelspotentieel bleef echter onaangeroerd. Aangezien Australië en Nieuw-Zeeland de laatste jaren heel wat vrijhandelsakkoorden hebben afgesloten met onder andere hun Aziatische partners, hebben de Europese economische actoren een comparatief nadeel in Australië en Nieuw-Zeeland t.a.v. Aziatische landen.</p> <p>Het verwijderen van handelsbelemmeringen voor goederen, diensten, investeringen en openbare aanbestedingen zal voordelen opleveren voor de Europese industrie, dienstverleners, consumenten en regulatoren. Tegelijk zal er rekening worden gehouden met de Europese landbouwbelangen.</p> <p>In het eerste kwartaal van 2017 zal de scoping oefening zijn afgelopen. Daarna moet er in de Europese Raad een onderhandelingsmandaat voor de Europese Commissie worden goedgekeurd. Pas op dat moment zullen de onderhandelingen starten. Dit zal ten vroegste in het vierde kwartaal van 2017 zijn.</p> <p>Website van de COM:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nieuw- Zeeland http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/new-zealand/ - Australië: http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/australia/ - Routekaart: http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_trade_040_au_nz_trade_agreement_en.pdf - Openbare raadpleging werd afgesloten in juni 2016: http://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=195

Juridisch	
Relevante EU wetgeving	-

Timing
Het mandaat zou voor de zomer van 2017 kunnen worden goedgekeurd. De onderhandelingen zouden kunnen opstarten in het najaar van 2017.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

De belangen van Vlaanderen werden nog niet geïdentificeerd.

Vlaanderen heeft een open economie en leeft van de export. Vlaanderen heeft dan ook baat bij een vrijhandelsakkoord met Australië en Nieuw-Zeeland, zeker gezien beide markten worden gekenmerkt door voornamelijk sanitaire en fytosanitaire en niet-tarifaire handelsbelemmeringen.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	-
Beleid	-

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Artikel 218 van het TFEU over het sluiten van internationale overeenkomsten en specifieke bepalingen in het artikel 207 van het TFEU over de gemeenschappelijke handelspolitiek.

+++

**Initiatief 12: Uitvoering van de "Handel voor iedereen"-strategie:
Modernisering van het associatieakkoord tussen Chili en de Europese Unie (handel)**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Departement internationaal Vlaanderen – Buitenlandse Zaken (internationaal ondernemen)
Betrokken	Alle beleidsdomeinen

EU	
DG Commissie	DG TRADE
Raadsfilière / -deel	Trade Policy Committee/ COREPER
EP-Commissie	INTA

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen
<p>De Europese Unie en Chili hebben in 2002 een Associatieakkoord ondertekend. Het Associatieakkoord creëert een politieke en economische associatie tussen beide partijen, gebaseerd op reciprociteit en gemeenschappelijk belang. Het akkoord bevat, naast een luik politieke dialoog en samenwerking, een alomvattend vrijhandelsluik. Het vrijhandelsluik is in februari 2003 in werking getreden, terwijl het politieke en samenwerkingsluik pas twee jaar later in werking zijn getreden. Europees Commissaris van Handel Cecilia Malmström kondigde in haar publieke hoorzitting (september 2014) aan vrijhandelsakkoord met Chili zal worden gemoderniseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - website van de COM: http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/chile/ - routekaart: http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_trade_039_modernisation_eu_chile_agreement_en.pdf

Juridisch	
Relevante EU wetgeving	-

Timing
In het tweede kwartaal van 2017 zou de Europese Commissie een aanbeveling voor een besluit van de Raad inzake het mandaat om het handelsgedeelte van het associatieakkoord met Chili te moderniseren voorstellen.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen
Vlaanderen is een open economie die het moet hebben van goede toegang tot buitenlandse markten. De modernisering van het associatieakkoord tussen Chili en de Europese Unie geeft de mogelijkheid om de Chileense markt toegankelijker te maken en biedt eveneens de mogelijkheid om andere handelsbarrières achter de grenzen weg te werken.

Belangrijke aandachtspunten voor de onderhandelingen waarop Vlaanderen een al dan niet goedkeurende stem zal geven zijn:

- Tarifaire handelsbarrières verminderen of naar nul herleiden.
- Handhaving van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten
- Wederzijdse erkenning van diploma's
- Markttoegang van openbare aanbestedingen
- Investeringsliberalisering- en bescherming
- Verminderen van niet-tarifaire handelsbarrières
- Dienstenliberalisering
- Aandacht voor maritieme diensten, waterbouw, havenuitbreiding, baggerdiensten

Te verwachten maatregelen	
Juridisch	-
Beleid	-

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Artikel 218 van het TFEU over het sluiten van internationale overeenkomsten en specifieke bepalingen in het artikel 207 van het TFEU over de gemeenschappelijke handelspolitiek.

+++

**Initiatief 12: Uitvoering van de "Handel voor iedereen"-strategie:
Verdere versterking van de EU-handelsbeschermingsinstrumenten met een voorstel tot wijziging
van de EU-antidumpingwetgeving**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Departement internationaal Vlaanderen – Buitenlandse Zaken (internationaal ondernemen)
Betrokken	Alle beleidsdomeinen

EU	
DG Commissie	DG TRADE
Raadsfilière / -deel	Trade Policy Committee /COREPER
EP-Commissie	INTA

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen
<p>Wanneer China is toegetreden tot de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in december 2001, is er een voorwaardelijke overgangmaatregel afgesproken, i.e. een specifieke methode voor de berekening van dumping. Deze overgangmaatregel werd opgenomen in sectie 15 van het toetredingsprotocol van China tot de WTO. Sommige bepalingen van sectie 15 zullen vervallen op 11 december 2016. Het Europees antidumping en antisubsidiebeleid dient aangepast te worden om een antwoord te kunnen bieden op het effect van het vervallen van deze bepalingen, en tegelijk de negatieve impact op de EU werkgelegenheid te beperken.</p> <p>De Europese Commissie heeft in 2013 al een voorstel tot de modernisering van de handelbeschermingsinstrumenten (mTDI) gedaan in het kader van een aanpassing van het EU antidumping en antisubsidiebeleid. Een gekwalificeerde meerderheid voor dit voorstel in de Europese Raad blijft tot op vandaag moeilijk omwille van de hervorming van de regel van het laagste recht. De Europese Commissie wenst de overcapaciteit op de grondstoffenmarkt en de impact op de Europese industrie aan te pakken en de oneerlijke handelspraktijken van handelspartners tegen gaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - website van de COM: http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1564 - routekaart http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2016_trade_002_dumping_investigations_china_en.pdf - openbare raadpleging: http://trade.ec.europa.eu/consultations/?consul_id=167

Juridisch	
Relevante EU wetgeving	-

Timing
Aangezien er al drie jaar onenigheid is in de Europese Raad is de timing moeilijk in te schatten. Ook de Europese Commissie vermeld geen datum. De vervaldatum van de bepalingen in sectie 15 in het toetredingsprotocol van China nadert echter. Een momentum zou kunnen worden bereikt in december 2016.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

China kent een zeer grote overproductie van staal. Wereldwijd is de capaciteit van staalproductie zo'n 2,2 miljard ton en China neemt meer dan de helft voor haar rekening, namelijk 1,2 miljard ton. De binnenlandse vraag naar staal in China daalt. Als gevolg is China ijverig op zoek naar (nieuwe) afzetmogelijkheden. China, dat vandaag reeds de grootste buitenlandse leverancier van staal voor de Europese Unie is, heeft met andere woorden de capaciteit om de Europese prijzen nog meer onder druk te zetten en de Europese Unie zou het belangrijkste instrument tegen oneerlijke handelspraktijken wel eens kunnen verliezen.

Indien het Europees antidumpingbeleid niet zou worden aangepast (inclusief de regel van het laagste recht) zou dit negatieve gevolgen kunnen hebben voor de Europese industrie en werkgelegenheid. 1,38% van de Chinese invoer is onderhevig aan deze antidumpingheffingen. Indien men de zonnepanelen erbij rekent is dat 0,68%.

De belangrijkste betrokken EU sectoren zijn (1) ijzer en staal (omzet van 29 miljard), (2) chemiesector (omzet van 13 miljard). Voor Vlaanderen geldt hetzelfde beeld. De Chinese invoer naar Vlaanderen bedraagt 7,3 % gietijzer, ijzer en staal, en 5,2% (organische) chemische producten. (respectievelijk derde en vijfde invoerproduct). Wat de Europese werkgelegenheid betreft zouden er bijna 250 000 jobs zijn gerelateerd aan producten waarop antidumpingheffingen gelden, 90% daarvan zijn gerelateerd aan producten uit China onderhevig aan antidumpingheffingen. Voor België is het totaal **7.866 jobs** (ter vergelijking in Italië: 66.241 jobs)

Een robuust handelsbeleid met effectieve handelverdedigingsinstrumenten die oneerlijke handelspraktijken van alle handelspartners tegen gaat, hetgeen de Europese Commissie voorstelt, zouden negatieve effecten (verlies van aandeel EU industrie en werkgelegenheid) kunnen voorkomen.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	-
Beleid	-

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Artikel 218 van het TFEU over het sluiten van internationale overeenkomsten en specifieke bepalingen in het artikel 207 van het TFEU over de gemeenschappelijke handelspolitiek.

**Initiatief 15: Uitvoering van de Europese migratieagenda:
tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de Europese migratieagenda**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	KB
Betrokkenen	Afhankelijk van inhoud en reikwijdte van het beleidsdocument Binnen KB: departement KB, Agentschap Binnenlands Bestuur, Agentschap Integratie en Inburgering. Andere beleidsdomeinen: WSE, WVG, OV, Wonen VL, CJSM, Stedelijke agentschappen voor integratie en inburgering in Antwerpen en Gent, andere steden en lokale overheden

EU	
DG Commissie	Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken (<i>Migration and Home Affairs</i>), Andere bevoegde DG's ook inzake specifieke aspecten van de Migratieagenda, zoals DG EMPL, JUST, NEAR, DEVCO, Agentschappen van de Commissie zoals Frontex (Europees Grens- en kustwachtagentschap), EASO (Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken), FRA (Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten)
Raadsfilière / -deel	Raad Justitie en Binnenlandse Zaken – raadsfilière Binnenlandse Zaken
EP-Commissie	LIBE Civil Liberties, Justice and Home Affairs

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen
<p>De Commissie kondigt een tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de Europese migratieagenda (Mededeling COM (2015) 240, 13 mei 2015) aan. Ze voorziet daarbij een consolidering en horizontale inventarisatie van de verschillende beleidsterreinen, met inbegrip van de uitvoering van het nieuwe migratiepartnerschapskader met derde landen (Mededeling COM (2016) 385, 7 juni 2016).</p> <p>Op basis van de inhoud van beide vermelde Mededelingen is een inschatting mogelijk van de elementen die aan bod kunnen komen in de geplande evaluatie. Deze evaluatie zal wellicht in de vorm van een Mededeling worden uitgebracht.</p> <p>1) <u>Mededeling van de Commissie: Europese migratieagenda 2015</u></p> <p>Deze Mededeling bevat een hoofdstuk gewijd aan de korte termijn, als concrete follow-up van de urgentiemaatregelen afgekondigd door de Europese Raad, een hoofdstuk voor de middellange termijn ("5 jaar" onder huidige Commissie Juncker, de eigenlijke "agenda") en een minder uitgewerkt hoofdstuk met aanzetten voor de lange termijn ("moving beyond"), vergezeld van een annex met de eerste aanzetten voor Europese hervestigings- en relocatieprogramma's, vermeld in het eerste hoofdstuk, inclusief concrete voorstellen voor verdeelsleutels en quota.</p>

Onmiddellijke maatregelen:

- De verdrievoudiging van de capaciteit en de middelen voor de gezamenlijke Frontex-operaties Triton en Poseidon in 2015 en 2016
- de activering van het noodstelsel bedoeld in artikel 78, lid 3, van het Verdrag, met oog op een betere verdeling van de asielzoekers in Europa
- een nieuw hotspot-concept: EASO, Frontex en Europol gaan, gecoördineerd door de Commissie, lidstaten in de frontlinie helpen om arriverende migranten snel te identificeren en te registreren en snel hun vingerafdrukken te nemen en de terugkeer te coördineren
- 60 miljoen euro extra noodfinanciering voor lidstaten in de frontlinie
- een hervestigingsregeling van 50 miljoen euro om 20.000 personen op een veilige en legale manier naar Europa over te brengen
- 30 miljoen euro voor de regionale beschermings- en ontwikkelingsprogramma's, om te beginnen in 2015-2016 in Noord-Afrika en de Hoorn van Afrika
- het verzamelen van informatie voor de ontmanteling van criminele netwerken door Europol en met bijdragen van alle EU-agentschappen.
- Frontex en Europol gaan profielen opstellen van vaartuigen die mogelijk gebruikt kunnen worden door mensensmokkelaars
- operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB) op de Middellandse Zee om boten te onderscheppen en te vernietigen
- migratie wordt een specifiek onderdeel van de missies die momenteel in Niger en Mali plaatsvinden in het kader van het GVDB, die een sterker accent krijgen op grensbeheer
- instelling van een multifunctioneel proefcentrum in Niger, in samenwerking met IOM en UNHCR
- Europese migratiefunctionarissen worden ingezet in EU-delegaties in belangrijke landen van doorreis

Vervolgmaatregelen voor de vier pijlers voor beter migratiebeheer

Levens redden en de buitengrenzen beveiligen

- een herzien voorstel voor 'slimme grenzen'
- financiering van initiatieven die de landen in Noord-Afrika beter in staat stellen te interveniëren en migranten in nood te redden
- reflectie op de oprichting van een Europees grenswachtstelsel
- een sterkere rol voor Frontex

Een sterk asielbeleid

- volledige uitvoering van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel via een nieuw monitoringmechanisme
- evaluatie van het Dublin-systeem tegen medio 2016 met het oog op de herziening ervan
- krachtige initiatieven om misbruik van het asielstelsel tegen te gaan
- reflectie op de vaststelling van één gemeenschappelijke procedure voor asielbesluiten om te garanderen dat asielzoekers in heel Europa gelijk worden behandeld

Een nieuw beleid voor legale migratie

- herziening van de blauwe kaartrichtlijn voor hoogopgeleide migranten
- instelling van een platform voor samenwerking tussen lidstaten, bedrijven en vakbonden op het gebied van economische migratie
- goedkopere, snellere en veiligere geldovermaking
- reflectie op de ontwikkeling van een systeem voor "blijken van belangstelling", waarbij verifieerbare criteria zouden worden gebruikt om een eerste selectie te maken van potentiële migranten

- het maximaliseren van de ontwikkelingsvoordelen voor de landen van herkomst

De oorzaken van onregelmatige migratie wegnemen

- een actieplan voor intensivering van onderzoek naar en vervolging van criminele netwerken van mensensmokkelaars, om de netwerken te ontmantelen, de daders voor de rechter te brengen en hun tegoeden in beslag te nemen
- een terugkeerhandboek om de terugkeerpraktijken in alle lidstaten te harmoniseren
- sterkere partnerschappen met derde landen op het gebied van mensensmokkel en terugkeer
- meer inzet van de EU-delegaties in de belangrijkste migratielanden
- een sterkere rol van Frontex bij terugkeeroperaties

2) Mededeling van de Commissie: nieuw migratiepartnerschapskader met derde landen

Deze Mededeling stelt een nieuw kader voor resultaatgerichte migratiepartnerschappen voor. De Commissie wil maatregelen en middelen van de EU mobiliseren en gericht inzetten voor een beter migratiebeheer. Het volledige scala van beleidslijnen en instrumenten van de EU zal worden ingezet:

- Duidelijke speerpunten
- Meer steun
- De ondermijning van het bedrijfsmodel van de mensensmokkelaars
- Aanbod van legale routes
- Financiële instrumenten
- Samenwerking

Opmerking: Sinds de lancering van de EU Migratieagenda publiceert de Commissie zeer regelmatig rapporteringen over de uitvoering van deze agenda. Het betreft overwegend deelaspecten van deze agenda met een overwegende aandacht voor de vluchtelingenaanpak. Daarnaast publiceerde de Commissie ook hervormings- en beleidsvoorstellen voor onder meer legale migratie (m.i.v. de herziening van de Blue Card Richtlijn en een Integratie-Actieplan), het Dublin systeem, "Stronger and smarter borders" (april 2016), en het Gemeenschappelijk Europees Asielsysteem (juli 2016).

Op 8 december 2016 (de 28ste rapportering) rapporteerde de Commissie over de vooruitgang met de herplaatsings- en hervestigingsregelingen van de EU en over de uitvoering van de verklaring EU-Turkije.

Deze tussentijdse rapporteringen zijn beschikbaar op:

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/index_en.htm

Op 9 december 2016 nam de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken raadsconclusies aan over de integratie van derdelanders die wettelijk in de EU verblijven. Vlaanderen droeg actief bij tot de totstandkoming van deze Raadsconclusies.

Timing

Er is geen concretere timing beschikbaar dan 2017.

Annex II van het CWP 2017 vermeldt 2 relevante REFIT-initiatieven die voortbouwen op evaluaties: de herzieningen van het Schengen Information System en van het Visa Information System.

Annex III bevat 6 relevante dossiers (28- 33) die momenteel in bespreking zijn: Exit/entry system (smart borders), Reform of the Common European Asylum System, New resettlement framework, Crisis Relocation Mechanism, Safe Countries List, Schengen Border Code / External Borders Checks.

Annexen IV en V bevatten geen relevante dossiers.

Het REFIT-Scoreboard 2016 vermeldt (p. 440 e.v.) 10 relevante dossiers en geeft aan in welke fase van de EU-beleidscyclus elk dossier zit.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Met de Migratieagenda wil de Europese Unie zijn internationale verplichtingen nakomen en de Europese waarden hooghouden en tegelijkertijd de grenzen beveiligen en goede omstandigheden creëren voor economische welvaart en maatschappelijke cohesie in Europa. De verwezenlijking van het gemeenschappelijk Europees migratiebeleid heeft samenwerking nodig tussen alle actoren: de lidstaten, de EU-instellingen, internationale organisaties, het maatschappelijk middenveld, lokale autoriteiten en derde landen. De Vlaamse samenleving ervaart in toenemende mate de effecten van de migratie en heeft baat bij een succesvolle Europese Migratieagenda.

Overeenkomstig de bevoegdheidsverdelingen is de impact van nieuwe EU-beleidsmaatregelen inzake migratie voor Vlaanderen eerder indirect. Het juridische beleidskader is overwegend federaal. Mogelijke effecten voor Vlaanderen situeren zich op het vlak van integratie en inburgering van nieuwkomers m.i.v. aspecten inzake werk, onderwijs, huisvesting, gezondheid, welzijn etc. Ook budgettaire gevolgen behoren tot die effecten.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Geen wijziging aan Vlaamse wetgeving verwacht
Beleid	Geen onmiddellijke beleidswijzigingen verwacht

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

De door de Commissie geplande evaluatie betreft geen wetgevend initiatief. Daardoor is de vraag naar een subsidiariteitsinschatting in principe niet aan de orde. De EU beschikt, conform de Europese verdragen, over de bevoegdheid om in de door de Migratieagenda betrokken beleidsvelden wetgevende en andere initiatieven aan te nemen.

**Initiatief 15: Uitvoering van de Europese migratieagenda:
tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de Europese migratieagenda**

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Kanselarij en Bestuur
Betrokkenen	Afhankelijk van inhoud en reikwijdte van het beleidsdocument Binnen KB: departement KB, Agentschap Binnenlands Bestuur, Agentschap Integratie en Inburgering, Andere beleidsdomeinen: WSE, WVG, OV, Wonen VL, CJSM, Stedelijke agentschappen voor integratie en inburgering in Antwerpen en Gent, andere steden en lokale overheden

EU	
DG Commissie	Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken (<i>Migration and Home Affairs</i>), Andere bevoegde DG's ook inzake specifieke aspecten van de Migratieagenda, zoals DG EMPL, JUST, NEAR, DEVCO, Agentschappen van de Commissie zoals Frontex (Europees Grens- en kustwachtagentschap), EASO (Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken), FRA (Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten)
Raadsfilière / -deel	Raad Justitie en Binnenlandse Zaken – raadsfilière Binnenlandse Zaken
EP-Commissie	LIBE Civil Liberties, Justice and Home Affairs

INHOUD en TIMING

<p>Inhoud op hoofdlijnen</p> <p>De Commissie kondigt een tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de Europese migratieagenda (Mededeling COM (2015) 240, 13 mei 2015) aan. Ze voorziet daarbij een consolidering en horizontale inventarisatie van de verschillende beleidsterreinen, met inbegrip van de uitvoering van het nieuwe migratiepartnerschapskader met derde landen (Mededeling COM (2016) 385, 7 juni 2016).</p> <p>Op basis van de inhoud van beide vermelde Mededelingen is een inschatting mogelijk van de elementen die aan bod kunnen komen in de geplande evaluatie. Deze evaluatie zal wellicht in de vorm van een Mededeling worden uitgebracht.</p> <p>3) <u>Mededeling van de Commissie: Europese migratieagenda 2015</u></p> <p>Deze Mededeling bevat een hoofdstuk gewijd aan de korte termijn, als concrete follow-up van de urgentiemaatregelen afgekondigd door de Europese Raad, een hoofdstuk voor de middellange termijn ("5 jaar" onder huidige Commissie Juncker, de eigenlijke "agenda") en een minder uitgewerkt hoofdstuk met aanzetten voor de lange termijn ("moving beyond"), vergezeld van een annex met de eerste aanzetten voor Europese hervestigings- en relocatieprogramma's, vermeld in het eerste hoofdstuk, inclusief concrete voorstellen voor verdeelsleutels en quota.</p>

Onmiddellijke maatregelen

- De verdrievoudiging van de capaciteit en de middelen voor de gezamenlijke Frontex-operaties Triton en Poseidon in 2015 en 2016
- de activering van het noodstelsel bedoeld in artikel 78, lid 3, van het Verdrag, met oog op een betere verdeling van de asielzoekers in Europa
- een nieuw hotspot-concept: EASO, Frontex en Europol gaan, gecoördineerd door de Commissie, lidstaten in de frontlinie helpen om arriverende migranten snel te identificeren en te registreren en snel hun vingerafdrukken te nemen en de terugkeer te coördineren
- 60 miljoen euro extra noodfinanciering voor lidstaten in de frontlinie
- een hervestigingsregeling van 50 miljoen euro om 20.000 personen op een veilige en legale manier naar Europa over te brengen
- 30 miljoen euro voor de regionale beschermings- en ontwikkelingsprogramma's, om te beginnen in 2015-2016 in Noord-Afrika en de Hoorn van Afrika
- het verzamelen van informatie voor de ontmanteling van criminele netwerken door Europol en met bijdragen van alle EU-agentschappen.
- Frontex en Europol gaan profielen opstellen van vaartuigen die mogelijk gebruikt kunnen worden door mensensmokkelaars
- operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB) op de Middellandse Zee om boten te onderscheppen en te vernietigen
- migratie wordt een specifiek onderdeel van de missies die momenteel in Niger en Mali plaatsvinden in het kader van het GVDB, die een sterker accent krijgen op grensbeheer
- instelling van een multifunctioneel proefcentrum in Niger, in samenwerking met IOM en UNHCR
- Europese migratiefunctionarissen worden ingezet in EU-delegaties in belangrijke landen van doorreis

Vervolgmaatregelen voor de vier pijlers voor beter migratiebeheer

Levens redden en de buitengrenzen beveiligen

- een herzien voorstel voor 'slimme grenzen'
- financiering van initiatieven die de landen in Noord-Afrika beter in staat stellen te interveniëren en migranten in nood te redden
- reflectie op de oprichting van een Europees grenswachtstelsel
- een sterkere rol voor Frontex

Een sterk asielbeleid

- volledige uitvoering van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel via een nieuw monitoringmechanisme
- evaluatie van het Dublin-systeem tegen medio 2016 met het oog op de herziening ervan
- krachtige initiatieven om misbruik van het asielstelsel tegen te gaan
- reflectie op de vaststelling van één gemeenschappelijke procedure voor asielbesluiten om te garanderen dat asielzoekers in heel Europa gelijk worden behandeld

Een nieuw beleid voor legale migratie

- herziening van de blauwe kaartrichtlijn voor hoogopgeleide migranten
- instelling van een platform voor samenwerking tussen lidstaten, bedrijven en vakbonden op het gebied van economische migratie
- goedkopere, snellere en veiligere geldovermaking

- reflectie op de ontwikkeling van een systeem voor "blijken van belangstelling", waarbij verifieerbare criteria zouden worden gebruikt om een eerste selectie te maken van potentiële migranten
- het maximaliseren van de ontwikkelingsvoordelen voor de landen van herkomst

De oorzaken van onregelmatige migratie wegnemen

- een actieplan voor intensivering van onderzoek naar en vervolging van criminele netwerken van mensensmokkelaars, om de netwerken te ontmantelen, de daders voor de rechter te brengen en hun tegoeden in beslag te nemen
- een terugkeerhandboek om de terugkeerpraktijken in alle lidstaten te harmoniseren
- sterkere partnerschappen met derde landen op het gebied van mensensmokkel en terugkeer
- meer inzet van de EU-delegaties in de belangrijkste migratielanden
- een sterkere rol van Frontex bij terugkeeroperaties

4) Mededeling van de Commissie: nieuw migratiepartnerschapskader met derde landen

Deze Mededeling stelt een nieuw kader voor resultaatgerichte migratiepartnerschappen voor. De Commissie wil maatregelen en middelen van de EU mobiliseren en gericht inzetten voor een beter migratiebeheer. Het volledige scala van beleidslijnen en instrumenten van de EU zal worden ingezet:

- Duidelijke speerpunten
- Meer steun
- De ondermijning van het bedrijfsmodel van de mensensmokkelaars
- Aanbod van legale routes
- Financiële instrumenten
- Samenwerking

Opmerking: Sinds de lancering van de EU Migratieagenda publiceert de Commissie zeer regelmatig rapporteringen over de uitvoering van deze agenda. Het betreft overwegend deelaspecten van deze agenda met een overwegende aandacht voor de vluchtelingenaanpak. Daarnaast publiceerde de Commissie ook hervormings- en beleidsvoorstellen voor onder meer legale migratie (m.i.v. de herziening van de Blue Card Richtlijn en een Integratie-Actieplan), het Dublin systeem, "Stronger and smarter borders" (april 2016), en het Gemeenschappelijk Europees Asielsysteem (juli 2016).

Op 8 december 2016 (de 28ste rapportering) rapporteerde de Commissie over de vooruitgang met de herplaatsings- en hervestigingsregelingen van de EU en over de uitvoering van de verklaring EU-Turkije.

Deze tussentijdse rapporteringen zijn beschikbaar op:

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/index_en.htm

Op 9 december 2016 nam de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken raadsconclusies aan over de integratie van derdelanders die wettelijk in de EU verblijven. Vlaanderen droeg actief bij tot de totstandkoming van deze Raadsconclusies.

Timing

Er is geen concretere timing beschikbaar dan 2017.

Annex II van het CWP 2017 vermeldt 2 relevante REFIT-initiatieven die voortbouwen op evaluaties: de herzieningen van het Schengen Information System en van het Visa Information System.

Annex III bevat 6 relevante dossiers (28- 33) die momenteel in bespreking zijn: Exit/entry system (smart borders), Reform of the Common European Asylum System, New resettlement

framework, Crisis Relocation Mechanism, Safe Countries List, Schengen Border Code / External Borders Checks.

Annexen IV en V bevatten geen relevante dossiers.

Het REFIT-Scoreboard 2016 vermeldt (p. 440 e.v.) 10 relevante dossiers en geeft aan in welke fase van de EU-beleidscyclus elk dossier zit.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Met de Migratieagenda wil de Europese Unie zijn internationale verplichtingen nakomen en de Europese waarden hooghouden en tegelijkertijd de grenzen beveiligen en goede omstandigheden creëren voor economische welvaart en maatschappelijke cohesie in Europa. De verwezenlijking van het gemeenschappelijk Europees migratiebeleid heeft samenwerking nodig tussen alle actoren: de lidstaten, de EU-instellingen, internationale organisaties, het maatschappelijk middenveld, lokale autoriteiten en derde landen. De Vlaamse samenleving ervaart in toenemende mate de effecten van de migratie en heeft baat bij een succesvolle Europese Migratieagenda.

Overeenkomstig de bevoegdheidsverdelingen is de impact van nieuwe EU-beleidsmaatregelen inzake migratie voor Vlaanderen eerder indirect. Het juridische beleidskader is overwegend federaal. Mogelijke effecten voor Vlaanderen situeren zich op het vlak van integratie en inburgering van nieuwkomers m.i.v. aspecten inzake werk, onderwijs, huisvesting, gezondheid, welzijn etc. Ook budgettaire gevolgen behoren tot die effecten.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Geen wijziging aan Vlaamse wetgeving verwacht
Beleid	Geen onmiddellijke beleidswijzigingen verwacht

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

De door de Commissie geplande evaluatie betreft geen wetgevend initiatief. Daardoor is de vraag naar een subsidiariteitsinschatting in principe niet aan de orde. De EU beschikt, conform de Europese verdragen, over de bevoegdheid om in de door de Migratieagenda betrokken beleidsvelden wetgevende en andere initiatieven aan te nemen.

Initiatief 17 Uitvoering van de integrale EU-strategie

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Internationaal Vlaanderen
Betrokken	lne, (en anderen afhankelijk van inhoud en reikwijdte)

EU	
DG Commissie	- Europese Dienst voor het Extern Optreden (EDEO) en Europees Defensieagentschap, - Directoraten-Generaal uit de Relex-familie verantwoordelijk voor Nabuurschap en Uitbreidingsonderhandelingen (NEAR), Humanitaire Hulp (ECHO), Internationale Samenwerking en Ontwikkeling (DEVCO) en Handel (TRADE) - Lijn-Directoraten-Generaal zoals bijvoorbeeld Energie (ENER)
Raadsfiliale / -deel	Raad Buitenlandse Zaken – raadsfiliales buitenlandse zaken, defensie en ontwikkelingssamenwerking
EP-Commissie	AFET, DEVE e.a.

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen
<p>Op 28 juni 2016 stelde Hoge Vertegenwoordiger Federica Mogherini een nieuwe algemene strategie (Global Strategy) voor het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid van de EU voor. Haar voorganger, de Europese Veiligheidsstrategie, dateerde van 2003. Ondertussen is de externe omgeving van de EU zodanig gewijzigd dat een actualisering aan de orde was. Het voorbereidende werk voor de algemene strategie startte in 2015 en omvat niet alleen interne reflectieoefeningen binnen de EU-instellingen en de lidstaten, maar ook openbare consultaties. De strategie bouwt eveneens voort op een aantal reflectieoefeningen die haar voorafgingen, zoals de herziening van het Europees Nabuurschapsbeleid.</p> <p>De algemene strategie van 2016 identificeert de gemeenschappelijke vitale belangen van de EU, de externe uitdagingen waarmee ze wordt geconfronteerd en de beginselen waaraan ze zich moet conformeren in haar extern optreden. Ze pleit voor wat ze het principiële pragmatisme noemt. Dit komt neer op een door beginselen en waarden gedreven, maar realistisch buitenlands beleid. Deze beginselen en waarden zijn gegrondvest in de Europese verdragen.</p> <p>De in de strategie geïdentificeerde vitale belangen zijn: de veiligheid van EU-burgers en het territorium van de lidstaten, welvaart, democratie en het bestaan van een multilaterale rechtsorde die internationale machtspolitiek bedwingt.</p> <p>De vijf prioriteiten die de strategie naar voor schuift zijn:</p> <ol style="list-style-type: none">1. de interne en externe veiligheid van de Unie garanderen2. de veerkracht van landen en maatschappijen ten oosten en zuiden van de Unie bevorderen3. een geïntegreerde benadering van conflicten ontwikkelen4. de ontwikkeling van regionale samenwerkingsverbanden bevorderen5. de multilaterale rechtsorde versterken <p>Om deze prioriteiten te verwezenlijken stelt de algemene strategie dat de Unie moet inzetten op geloofwaardigheid. De Unie moet een aantrekkelijke partner blijven. Haar extern optreden moet gekenmerkt worden door effectiviteit en consistentie, alsook respect voor de fundamentele</p>

waarden van de EU. Het impliceert eveneens investeringen in het hele spectrum van externe beleidsvelden, inclusief veiligheid en defensie, waaraan de strategie heel wat aandacht besteedt. Ze benadrukt dat de lidstaten de nodige militaire vermogens moeten opbouwen en beter moeten samenwerken.

Het extern optreden van de EU moet ook daadkrachtig en responsief zijn en de Unie in staat stellen om snel en flexibel te reageren op externe uitdagingen en bedreigingen. Het geheel spectrum van beleidsinstrumenten, gaande van diplomatie over handel en ontwikkelingssamenwerking tot defensie, moet hiervoor worden ingezet. De strategie houdt een pleidooi voor een meer flexibel gebruik van ontwikkelingshulp, die beter is afgestemd op die van partners, maar steeds op basis van de leidende beginselen van de Europese verdragen. Dit geldt voor het hele externe optreden.

De strategie stelt dat het externe optreden van de Unie en de lidstaten op een geïntegreerde manier moet gebeuren. Ze ziet geen tegenstrijdigheid tussen de Europese en nationale belangen. De strategie streeft dan ook een verbeterde samenwerking tussen de lidstaten en de EU-instellingen na.

De Raad Buitenlandse Zaken nam formele conclusies aan op 17 oktober 2016. Deze was in de voorbije maanden al een aantal keren besproken. De buitenlandministers legden vijf prioritaire assen vast voor de uitvoering van de algemene strategie in de periode 2016-17. Deze zijn:

1. het versterken van veerkacht/weerbaarheid van partners en maatschappijen en de ontwikkeling van een geïntegreerde aanpak van conflicten en crisissen
2. veiligheid en defensie
3. het versterken van de link tussen intern en extern beleid
4. het actualiseren van bestaande of voorbereiden van nieuwe regionale en thematische strategieën
5. de intensivering van publieke diplomatie

De buitenlandministers wensen dat het werk rond de mainstreaming van mensenrechten, gendergelijkheid en vrede en veiligheid in alle externe beleidsvelden van de EU verder zou worden gezet. Voor elk van de verschillende prioriteiten zullen de EDEO en de Commissie beleids- en/of wetsvoorstellen moeten formuleren; o.a. geografische en sectorale strategieën.

Ook zullen ze wellicht rekening moeten houden met de initiatieven zoals het partnerschapskader inzake migratie, EU-initiatieven rond samenwerking op het vlak van veiligheid, de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van Agenda 2030 en het klimaatakkoord van Parijs en het vernieuwde Nabuurschapsbeleid.

Timing

EDEO en de Commissie voorzien om in het tweede trimester van 2017 een initiatief te nemen. Het is niet duidelijk of dit al de vorm zal aannemen van een mededeling of van een openbare raadpleging.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Algemeen is het doel van de EUGS om bij te dragen tot vredevolle, veilige en welvarende EU en wereld, met een weerbare democratie, in een wereldorde die gebaseerd is op internationale rechtsregels en afspraken die machtspolitiek in bedwang houdt. Elk individueel lid van de Unie heeft hier baat bij en dus heeft ook Vlaanderen hier belang bij.

Te verwachten maatregelen	
Juridisch	Geen wijziging aan Vlaamse wetgeving verwacht
Beleid	Geen onmiddellijke beleidswijzigingen verwacht

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Het gaat niet om een wetgevend initiatief, waardoor de vraag in principe niet aan de orde is. In ieder geval beschikt de EU, conform de Europese verdragen, over de nodige bevoegdheid om in alle beleidsvelden gedekt door de algemene strategie wetgevende en andere initiatieven aan te nemen.

+++

Initiatief 19: EU-Afrika partnerschap: nieuwe impulsen

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Internationaal Vlaanderen
Betrokken	Afhankelijk van inhoud en reikwijdte

EU	
DG Commissie	Europese Dienst voor het Extern Optreden (EDEO), Directoraat-Generaal Internationale Samenwerking en Ontwikkeling (DEVCO), lijn-DGs
Raadsfilière / -deel	Raad Buitenlandse Zaken – raadsfilière ontwikkelingssamenwerking
EP-Commissie	AFET, DEVE e.a.

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen
<p>EDEO en DG DEVCO zullen wellicht een gezamenlijke mededeling aannemen, waarin een aantal sporen zullen worden gesuggereerd voor de samenwerking tussen de EU en Afrika in het kader van het EU-Afrika-partnerschap. Dit partnerschap biedt een breed kader voor samenwerking tussen de EU en Afrika als continent, in het bijzonder de Afrikaanse Unie. De Gezamenlijke EU-Afrika strategie van 2007 vormt de basis</p> <p>Prioritaire thema's voor samenwerking zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vrede en veiligheid- Democratie, goed bestuur en mensenrechten- Menselijke ontwikkeling- Duurzame en inclusieve ontwikkeling, groei en continentale integratie- Mondiale en opkomende uitdagingen <p>Institutioneel voorziet het partnerschap in de volgende gremia:</p> <ul style="list-style-type: none">- Driejaarlijkse toppen op het niveau van staats- en regeringsleiders- Ministeriële bijeenkomsten- Bijeenkomsten tussen de respectieve Colleges van de Europese en de Afrikaanse Unie- Jaarlijkse sectorale bijeenkomsten tijdens het jaarlijkse forum, waaraan experts van de lidstaten en ngo's deelnemen- Regelmatige high level dialogen en expertenvergaderingen <p>Stakeholders worden betrokken via:</p> <ul style="list-style-type: none">- EU-Africa Business Forum- Africa-EU Civil Society Forum- Africa-Europe Youth Leaders' Summits- Vergaderingen tussen het Europees Parlement en het Pan-Afrikaans Parlement- Vergaderingen tussen vertegenwoordigers van Europese en Afrikaanse sociale partners <p>Samenwerking wordt door de EU gefinancierd vanuit de desbetreffende externe financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld het Europees Ontwikkelingsfonds, het Europees Nabuurschapsinstrument enz. Naast normale programma's en projecten voorziet de EU in programma's die specifiek zijn aan de EU-Afrika-strategie, m.n. het pan-Afrika-programma (845 miljoen EUR voor de periode 2014-20) en de Afrikaanse vredesfaciliteit (+/- 1 miljard EUR voor 2014-16).</p>

Concrete prioriteiten van de samenwerking worden opgenomen in meerjarige routekaarten (roadmaps), die worden goedgekeurd op de EU-Afrika-toppen, waarvan de vierde in april 2014 plaatsvond. De huidige routekaart dekt de periode 2014-2017. Een nieuwe routekaart zal dan ook moeten worden aangenomen. De vooropgestelde mededeling zal hier wellicht toe moeten bijdragen.

Ook zal ze wellicht rekening moeten houden met de recente Algemene Strategie voor het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (Global Strategy, Mogherini., juni 2016) en initiatieven zoals het partnerschapskader inzake migratie (juni 2016), EU-initiatieven rond samenwerking op het vlak van veiligheid, de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van Agenda 2030 en het klimaatakkoord van Parijs.

Timing

EDEO en de Commissie voorzien om in het tweede trimester van 2017 een initiatief te nemen. Het is niet duidelijk of dit al de vorm zal aannemen van een mededeling of van een openbare raadpleging.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Vlaanderen levert geen directe bijdrage aan de EU-Afrika-strategie. De Algemene Afvaardiging in Pretoria is wel echter in contact met de EU-delegatie in Pretoria en in Addis Abeba. In de mate dat er overeenstemming is tussen de doelstellingen van de EU-Afrika-strategie en die van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking kan deze laatste mogelijk een bijdrage leveren, waar nuttig en relevant. Dit kan echter niet a priori bepaald worden. Tijdens een eventuele openbare raadpleging zou Vlaanderen erop kunnen aandringen dat bepaalde klemtonen worden gelegd. Ook op het ogenblik dat eventuele raadsconclusies zullen worden aangenomen, zou Vlaanderen een aantal aandachtspunten kunnen formuleren.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Geen wijziging aan Vlaamse wetgeving verwacht
Beleid	Geen onmiddellijke beleidswijzigingen verwacht

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Het gaat niet om een wetgevend initiatief; waardoor de vraag in principe niet aan de orde is. Sowieso heeft de Europese Unie echter de bevoegdheid om een autonoom buitenlands en ontwikkelingsbeleid te voeren, waardoor een eventueel wetgevend initiatief wellicht wel aan de subsidiariteitstest zou hebben voldaan.

<p>Initiatief 20: Modernisering van comitologieprocedures Voorstellen om de regels voor secundaire wetgeving af te stemmen op de geactualiseerde Verdragsregels en toetsing van bestaande procedures voor de vaststelling van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen op hun democratische legitimiteit</p>

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Internationaal Vlaanderen (Departement)
Betrokken	Alle beleidsdomeinen

EU	
DG Commissie	Secretariaat-Generaal
Raadsfilière / -deel	Algemene Zaken
EP-Commissie	Commissie juridische zaken

INHOUD en TIMING

<p>Inhoud op hoofdlijnen</p> <p>De Europese Commissie zal voorstellen doen om de regels voor vaststelling van niet-wetgevingshandelingen aan te passen aan het Verdrag van Lissabon en zal een onderzoek doen naar de democratische legitimiteit van de bestaande procedures voor de aanname van gedelegeerde en uitvoeringshandelingen.</p> <p><i>Gedelegeerde handelingen</i> worden door de wetgever aan de Europese Commissie toegekend, indien die het nodig acht om juridisch bindende handelingen vast te stellen ter aanvulling of ter wijziging van bepaalde niet-essentiële onderdelen van de wetgevingshandelingen. De kern van de wetgeving dient ongemoeid te worden gelaten. In de regel gaat het bij gedelegeerde handelingen om het uitwerken van technische zaken, waar specialistische kennis voor vereist is, en die geen groot politiek belang hebben. In de wetgevingshandelingen worden uitdrukkelijk de doelstellingen, de inhoud, de strekking en de duur van de bevoegdheidsdelegatie afgebakend.</p> <p>Essentiële onderdelen van een gebied worden uitsluitend bij een wetgevingshandeling geregeld en kunnen derhalve niet het voorwerp zijn van bevoegdheidsdelegatie. In de wetgevingshandelingen worden de voorwaarden waaraan de delegatie is onderworpen, uitdrukkelijk vastgesteld. Dit kunnen de volgende voorwaarden zijn: a) het Europees Parlement of de Raad kan besluiten de delegatie in te trekken; b) de gedelegeerde handeling kan pas in werking treden indien het Europees Parlement of de Raad binnen de in de wetgevingshandeling gestelde termijn geen bezwaar heeft aangetekend. Voor de toepassing van het bepaalde onder a) en b) besluit het Europees Parlement bij meerderheid van zijn leden en besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.</p> <p><i>Uitvoeringshandelingen</i> worden door de wetgever aan de Europese Commissie toegekend, indien die het nodig achten dat juridisch bindende handelingen van de Unie volgens eenvormige voorwaarden worden uitgevoerd (géén verdere uitwerking van de details van de Europese regels).</p> <p>De wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Europese Commissie controleren liggen vast in Verordening 182/2011. Dit gebeurt via twee verschillende procedures:</p>
--

- 1) De *onderzoeksprocedure* die gebruikt wordt voor onderwerpen van algemene strekking, voor programma's met belangrijke implicaties, landbouw en visserij, milieu, belastingen en handel. Het comité van vertegenwoordigers van de lidstaten kunnen advies uitbrengen over de uitvoeringshandeling:
 - Positief advies → Europese Commissie kan de uitvoeringshandeling aannemen;
 - Geen advies → Europese Commissie kan de uitvoeringshandeling aannemen, maar daarop zijn uitzonderingen, o.a. als ze betrekking hebben op belastingheffing, financiële diensten, bescherming van gezondheid van mens en dier, of definitieve multilaterale vrijwaringsmaatregelen of indien de basishandeling bepaalt dat de uitvoeringshandeling niet kan worden aangenomen zonder advies van het comité of een gewone meerderheid van de leden van het comité zich tegen de aanname verzet;
 - Negatief advies → Europese Commissie kan de uitvoeringshandeling niet aannemen. Twee maanden na het negatief advies kan de Europese Commissie de gewijzigde uitvoeringshandeling opnieuw voorleggen aan hetzelfde comité, of ze kan de uitvoeringshandeling voorleggen aan het comité van beroep.

- 2) De *raadplegingsprocedure* wordt gebruikt voor alle andere onderwerpen dan diegene die hierboven vermeld; Het comité van vertegenwoordigers van de lidstaten kunnen advies uitbrengen over de uitvoeringshandeling. De Europese Commissie kan de uitvoeringshandeling aannemen, waarbij ze zoveel mogelijk rekening dient te houden met het advies van het comité.

Er bestaat [een lijst](#) met comités die de uitvoeringshandelingen van de Europese Commissie toetsen – het 'comitologieregister'.

In het [Interinstitutioneel Akkoord](#) tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven van 13 april 2016 werden afspraken gemaakt over het doelmatige, transparante en gerechtvaardigde gebruik van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen.

Er werden verschillende afspraken vastgelegd die nu opgenomen zijn in het Werkprogramma 2017, enerzijds over het aanpassen van het rechtskader (1) en anderzijds over het versterken van het transparante gebruik van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen (2).

- (1) Verschillende basishandelingen van de EU verwijzen nog naar de 'regelgevingsprocedure met toetsing (beter bekend onder het acroniem 'PRAC' (Procédure de Réglementation avec Contrôle)). Zij dienen gewijzigd te worden omdat het Verdrag van Lissabon een nieuw rechtskader heeft ingevoerd. De Europese Commissie zou hiertoe eind 2016 met voorstellen komen.
- (2) De Europese Commissie heeft zich ertoe verbonden om, voorafgaand aan de vaststelling van gedelegeerde handelingen, experts van de lidstaten te consulteren. Deze consultatie gebeurt verplicht, tijdig en systematisch. De Europese Commissie kan ook belanghebbenden of het publiek consulteren. Zij geven een advies. De Commissie lanceerde op 30 juni 2016 [een online tool](#) waarbij het publiek en belanghebbenden feedback kan geven bij ontwerp gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen. Zij kunnen gedurende 4 weken hun standpunten meedelen voordat deze Europese regels aangenomen worden door de Commissie. Deskundigen van het Europees Parlement en de Raad hebben systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie, en zij krijgen de documenten op hetzelfde tijdstip toegestuurd als de deskundigen van de lidstaten. De afspraken hierover liggen vast een 'Gezamenlijke Afspraak over gedelegeerde handelingen' dat als bijlage gehecht is aan het

[Interinstitutioneel Akkoord](#) tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven van 13 april 2016. Deze Gezamenlijke Afspraak moet aangevuld worden met niet-bindende criteria voor de toepassing van artikelen 290 en 291 betreffende de werking van de Europese Unie (gedelegeerde en uitvoeringshandelingen). Het Europees Parlement heeft in 2014 een [resolutie](#) aangenomen met niet-bindende criteria voor de toepassing van bovenstaande artikelen. Daarnaast hebben de drie instellingen zich ertoe verbonden om uiterlijk eind 2017 in nauwe onderlinge samenwerking een gemeenschappelijk functioneel register van gedelegeerde handelingen in te stellen.

Afspraak 1 is nu opgenomen als kerninitiatief in het werkprogramma 2017 van de Europese Commissie; in opvolging van de afspraken samengevat onder (2) geeft de Europese Commissie aan dat zij onderzoek zal doen naar de democratische legitimiteit van de bestaande procedures voor de aanneming van gedelegeerde en uitvoeringshandelingen, en dat zij opties zal overwegen voor het aanpassen van de bestaande procedures voor de aanneming van niet-wetgevingshandelingen.

Juridisch

Relevante EU wetgeving

Artikelen 290 en 291 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie; het [Interinstitutioneel Akkoord](#) tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven van 13 april 2016; [Verordening \(EU\) nr. 182/2011](#) van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren.

Timing

De voorstellen om de regels voor vaststelling van niet-wetgevingshandelingen aan te passen aan het Verdrag van Lissabon (wetgevend initiatief) en het onderzoek naar de democratische legitimiteit van de bestaande procedures voor de aanneming van gedelegeerde en uitvoeringshandelingen (niet-wetgevend initiatief) worden verwacht in het eerste kwartaal van 2017.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

Bij het Verdrag van Lissabon werd voor de Raad en het Parlement de mogelijkheid geschapen om in een wetgevingshandeling een deel van hun eigen bevoegdheden over te dragen aan de Europese Commissie. Dit is een delicate zaak, omdat de Europese Commissie de opdracht krijgt een bevoegdheid uit te oefenen die inherent is aan de rol van wetgever. De voorwaarden hiertoe worden vastgelegd in de wetgevingshandelingen, die Vlaanderen en België mee onderhandelen in de Raad. De consultatie van experts van de lidstaten tijdens de vaststelling van de gedelegeerde handeling is dan ook van belang voor Vlaanderen/België om controle hierop te kunnen uitoefenen. Ook de vaststelling van uitvoeringshandelingen door de Europese Commissie is, zoals hierboven beschreven, aan controle van de lidstaten onderworpen. Vlaanderen/België vaardigt deskundigen af in de comitologiecomités.

Er zijn twee aandachtspunten voor Vlaanderen:

- De niet-transparantie rond de gedelegeerde handelingen is een probleem, waaraan de hierboven beschreven bepalingen van het Interinstitutioneel Akkoord gedeeltelijk aan tegemoet komen. Er bestaat echter geen lijst van deskundigen die door de Europese

Commissie geconsulteerd worden in het kader van de vaststelling van de gedelegeerde en de uitvoeringshandelingen;

- De uitnodiging van experts/afgevaardigden gebeurt via de permanente vertegenwoordiging. De lidstaat beslist wie er aangeduid wordt als expert. Het is van belang om hier waakzaam over te zijn zodat voor wat de Vlaamse bevoegdheden betreft een vertegenwoordiger van uit Vlaanderen wordt aangeduid.

Te verwachten maatregelen	
Juridisch	Geen
Beleid	Geen

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

De juridische basis is artikelen 290 en 291 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Er is geen subsidiariteitsinschatting nodig.

+++

Initiatief 21: Een meer strategische benadering voor de handhaving van EU-recht
Maatregelen om de inspanningen op te voeren bij de toepassing, uitvoering en handhaving van EU-recht

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	Internationaal Vlaanderen (Departement)
Betrokken	Alle beleidsdomeinen

EU	
DG Commissie	Secretariaat-Generaal
Raadsfilière /-deel	Algemene Zaken
EP-Commissie	Commissie juridische zaken

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

In haar mededeling 'Betere regelgeving: betere resultaten voor een sterkere Unie' van 14 september 2016 kondigde de Europese Commissie aan dat ze een mededeling over de toepassing van het EU-recht zou presenteren om overeenkomstig de politieke prioriteiten van de Europese Commissie aan te sturen op een doeltreffender toepassing, uitvoering en handhaving van het EU-recht ([COM \(2016\) 615](#), pagina 11).

De Europese Commissie geeft aan dat zij haar inspanningen om het EU-recht toe te passen, uit te voeren en te handhaven wenst op te voeren, omdat er een kloof gaapt tussen de EU-regelgeving en de regels die in de praktijk worden toegepast.

Daarom wil de Europese Commissie:

- Het partnerschap met de lidstaten ten aanzien van de gehele beleidscyclus versterken;
- Samenwerken met de lidstaten om ervoor te zorgen dat burgers gemakkelijker informatie kunnen vinden over hoe EU-regels op nationaal niveau worden uitgevoerd en welke verhaalrechten zij genieten;
- Inzetten op inbreuken die significante consequenties hebben voor het verwezenlijken van belangrijke EU-beleidsdoelstellingen;
- Stelselmatig nagaan of het nationale recht in overeenstemming is met de EU-wetgeving;
- Ruimer gebruik maken van de mogelijkheid om financiële sancties voor te stellen aan het Hof van Justitie als lidstaten verzuimen EU-recht tijdig in hun nationale rechtsorde om te zetten ([COM \(2016\) 615](#), pagina 10).

Naast de mededeling over de toepassing van het EU-recht, wil de Europese Commissie nog een pakket van maatregelen uitvaardigen om de sterkere toepassing van de interne markt te verzekeren, zoals een Single Digital Gateway, een Single Market Information Tool en een upgrade van SOLVIT. Zie hiervoor de fiches onder 'Initiatief 6: Uitvoering van de interne marktstrategie'. Daarnaast worden er nog REFIT initiatieven voorgesteld om de implementatie van milieuregelgeving te versterken. Zie hiervoor de fiche 'Initiatief 21: Een meer strategische benadering voor de handhaving van EU-recht – REFIT-initiatieven voor een correcte uitvoering en handhaving van milieuwetgeving, met inbegrip van waarborging van de naleving van milieuvoorschriften, toegang tot de rechter en monitoring, transparantie en verslaglegging'.

Juridisch

Relevante EU wetgeving	Artikel 17 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, Artikelen 258 en 260 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie, en het Interinstitutioneel Akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven van 13 april 2016. De mededeling geeft aan hoe de Europese Commissie deze EU-wetgeving zal toepassen.
------------------------	--

Timing

De mededeling wordt verwacht in december 2016.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

In gevolge het principe 'in foro interno, in foro externo' is Vlaanderen verantwoordelijk voor de tijdige en correcte omzetting en toepassing van het EU-recht voor wat haar bevoegdheden betreft. Het rapport 'Omzetting van en inbreuken tegen het EU-recht door Vlaanderen (2009-2014)' van het Departement internationaal Vlaanderen stelde vast dat Vlaanderen Europese richtlijnen meestal te laat omzet. De toepassing van een sterker coördinatieproces, vastgelegd in een omzendbrief betreffende de coördinatie van de omzetting van Europese regelgeving en van de maatregelen in het kader van inbreukprocedures (goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 25 november 2016), zou het omzettingsproces moeten versnellen.

De mededeling heeft volgend belang voor Vlaanderen:

- Een versterking van het partnerschap met de Europese Commissie in het kader van de toepassing van het EU-recht biedt mogelijkheden om inbreukprocedures te voorkomen, ofwel sneller af te ronden en zo een aanhangigmaking voor het Europees Hof van Justitie te voorkomen.
- De Europese Commissie wenst sterker in te zetten op inbreuken die significante consequenties hebben voor het verwezenlijken van belangrijke EU-beleidsdoelstellingen. Dit wil zeggen dat de Europese Commissie veel sneller vooruitgaat in die inbreukprocedures, wat ertoe kan leiden dat België (Vlaanderen) veel sneller voor het Europees Hof van Justitie wordt gedaagd. Het gaat dan meestal om dossiers die van belang zijn voor het functioneren van de Europese interne markt, en die daarenboven vaak ook complex zijn qua intra-Belgische bevoegdheidsverdeling;
- De indicatie dat de Europese Commissie ruimer wenst gebruik maken van de mogelijkheid om financiële sancties voor te stellen aan het Hof van Justitie als lidstaten verzuimen EU-recht tijdig in hun nationale rechtsorde om te zetten wijst erop dat de Europese Commissie van plan is om in de toekomst naast een dwangsom ook een forfaitaire som te vragen bij een aanhangigmaking voor het Europees Hof van Justitie in geval van laattijdige omzetting. (Ter info: de gevraagde dwangsom aan België in inbreukdossier 2014/0230 'Single Permit' bedraagt 52.828 euro per dag en de gevraagde minimum forfaitaire som bedraagt momenteel 2.798.000 euro).

De nieuwe mededeling van de Europese Commissie zal als gevolg hebben dat het nog meer dan in het verleden van belang is dat Vlaanderen het EU-recht tijdig en correct omzet, en dat Vlaanderen zich nog meer dan vroeger dient te engageren in het partnerschap met de Europese Commissie. Indien richtlijnen met belangrijke EU-beleidsdoelstellingen niet-tijdig worden omgezet, dan zal België (Vlaanderen) sneller voor het Europees Hof van Justitie worden gedaagd. Dit brengt een groter risico tot veroordeling met zich mee, die zwaardere financiële consequenties kan hebben dan in het verleden, aangezien er vermoedelijk ook een forfaitaire som zal gevraagd worden.

Te verwachten maatregelen

Juridisch	Er is een link met de omzendbrief betreffende de coördinatie van de omzetting van Europese regelgeving en van de maatregelen in het kader van inbreukprocedures. Indien er op Europees niveau wijzigingen aangebracht worden in de procedures voor de omzetting en de toepassing van EU-regelgeving, kan het Departement internationaal Vlaanderen aanvullende richtlijnen bekendmaken.
Beleid	Zie hierboven

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

Dit betreft een niet-wetgevend initiatief dat onder exclusieve bevoegdheid van de Europese Commissie valt. De juridische basis is artikel 17, paragraaf 1 van het Verdrag betreffende de Europese Unie: 'De Europese Commissie bevordert het algemeen belang van de Unie en neemt daartoe passende initiatieven. Zij ziet toe op de toepassing van zowel de Verdragen als de maatregelen die de instellingen krachtens deze Verdragen vaststellen. Onder controle van het Hof van Justitie van de Europese Unie ziet zij toe op de toepassing van het recht van de Unie (...)'. Er is geen subsidiariteitsinschatting nodig.

+++

Initiatief 21: Een meer strategische benadering voor de handhaving van EU-recht: REFIT-initiatieven voor een correcte uitvoering en handhaving van milieuwetgeving, met inbegrip van waarborging van de naleving van milieuvoorschriften, toegang tot de rechter en monitoring, transparantie en verslaglegging

ACTOREN

Vlaamse overheid	
Trekker	LNE - Afdeling Internationaal beleid
Betrokken	kb

EU	
DG Commissie	Milieu
Raadsfilière / -deel	Milieu
EP-Commissie	ENVI

INHOUD en TIMING

Inhoud op hoofdlijnen

In het Werkprogramma van de Commissie 2017, zijnde:

- (1) Waarborging van de naleving van milieuvoorschriften (niet-wetgevend; Kw3/2017),
- (2) Toegang tot de rechter (niet-wetgevend; Kw1/2017) en
- (3) Monitoring, transparantie en rapportering (wetgevend/niet-wetgevend; Kw2/2017).

1) **Waarborging van naleving (*compliance assurance*)**

Het concept van waarborging van naleving van milieurecht gaat uit van een holistische benadering van een nalevingsstrategie. Het omvat de volgende te onderscheiden acties:

- Het bevorderen van naleving (*compliance promotion*) d.w.z. bijdragen aan de kenbaarheid en verstaanbaarheid van regels door de geadresseerden;
- Het houden van toezicht op naleving, (*compliance monitoring*) dus controle, inspectie, gericht op detectering van gevallen van niet-naleving, alsook het nagaan van de kenmerken van de overtredingen en de identiteit van de overtreders. Het toezicht heeft zowel een pro-actief als een reactief karakter;
- Het handhaven van regels in strikt en meer formele zin (*enforcement*): dit omvat de maatregelen om de niet-naleving ongedaan te maken, het milieu te herstellen, herhaling te voorkomen en de dader(s) te sanctioneren.

In het huidige milieuacquis van de Unie vertonen de bepalingen over nalevingswaarborg weinig consistentie. In het algemeen bestaan er wel sinds 2001 (niet-bindende) aanbevelingen voor de oprichting en werking van nationale milieu inspectiediensten. IMPEL, een EU-netwerk van nationale *milieuspectiediensten* wordt sinds de jaren '90 van de vorige eeuw zeer actief ondersteund door de Commissie. Door uitwisseling van ervaringen en gezamenlijke projecten wordt kennis over goede praktijken gedeeld en besproken, verspreid en worden nalevingsproblemen met grensoverschrijdende oorsprong effectief aangepakt.

Specifieke bepalingen over naleving verschenen in verordeningen en richtlijnen vanaf het eerste decennium van de 21ste eeuw (REACH-verordening, Richtlijn Industriële Emissies, SEVESO III-richtlijn, EVOA-verordening). Wel verschilt de uitwerking van deze bepalingen aanzienlijk naar gelang het thema (verschillen m.b.t. definities, planning, frequentie, al of niet risicogerichtheid e.d.m.). Sommige regelgevingen kennen zelfs geen nalevingsbepalingen.

Binnen het totale milieuacquis stellen zich grote uitdagingen m.b.t. het nalevingsvraagstuk omwille van de veelsoortigheid van de nalevingsfactoren, zoals :

- De inhoudelijke thema's en doelstellingen alsook hun geografisch bereik (mondiaal en plaatselijk), die erg uiteenlopen.
- De doelgroepen, de geadresseerden en de soorten verplichtingen (verbiedend, sturend procedureel, vergunningsgericht,), die telkens sterk verschillen.
- Het bestaan van een relatieve veelheid aan bevoegde actoren voor de handhaving (inspectiediensten zowel centraal als lokaal, agentschappen, politionele organen, vervolgers, sanctionerende instanties, ...), die door aparte oriëntaties, werkculturen en prioriteiten worden gekenmerkt.
- De rapporteringswijze over de inspectieresultaten.

De Commissie streeft al jaren naar een betere regelgeving. Dit betekent op inhoudelijk vlak dat de regelgeving helder, consistent, coherent en gemakkelijk uitvoerbaar en handhaafbaar is en dat ze ook een gelijk speelveld in de Unie bevordert. Goede regelgeving is daarenboven resultaatgericht en proportioneel, vermijdt waar mogelijk administratieve lasten en beantwoordt aan het subsidiariteitsbeginsel.

De aangenomen milieuregelgevingen kunnen slechts goed werken op het terrein als hun toepassing systematisch en strategisch op een passende wijze wordt opgevolgd. Aldus komen een hoog beschermingsniveau van het milieu alsook een beter gelijkspelveld voor de ondernemingswereld in het bereik.

Een gemeenschappelijk kader voor nalevingsacties heeft dus tot doel de lidstaten en bevoegde instanties in staat te stellen om:

- De juiste balans en verbanden te vinden tussen de verschillende actievormen van naleving (bevordering, toezicht en handhaving) naar gelang het beleidsthema en de nationale context en evoluerend in de tijd.
- Doorheen de Unie dezelfde beleids- en beheersinstrumenten (klachtenbehandelingen, raadplegingen, gegevensverzameling, actieve verspreiding informatie, beleidsevaluatie) en standaarden (onafhankelijkheid, mate van centralisatie, coördinatie, synergiën zoeken, ...) te hanteren.
- Systematisch en cyclisch te werken naar een doelgerichte en planmatige inzet van middelen op basis van een risico- en *evidence based* aanpak.
- Tegelijk flexibel genoeg de passende instrumenten in te zetten naar gelang de ondervonden tekortkomingen in praktijk en zwakke punten in de desbetreffende regelgevingen.
- Te leren uit aangebrachte problemen en werkbare oplossingen, die thema-overschrijdend zijn.

Vermoedelijk zal de Commissie een dergelijk nalevingsconcept schetsen in een Mededeling, dat zowel een richtsnoer kan zijn voor de Uniewetgever bij de uitwerking van handhavingsbepalingen bij nieuwe of te evalueren milieuregelgeving, als een krachtige aansporing voor alle Lidstaten om een volwaardig handhavingsapparaat uit te bouwen, met versterkte ondersteuning van en door alle betrokken netwerken van handhavingsactoren.

2) Toegang tot de rechter in milieuzaken

Het initiatief dat de Commissie wil opnemen, is een 'interpretatieve mededeling' over toegang tot de rechter op nationaal niveau in relatie tot maatregelen ter implementatie van het EU-milieurecht (*Communication on access to justice at national level related to measures implementing EU environmental law*). Deze 'mededeling' moet gezien worden als een *guidance document* dat de lidstaten moet ondersteunen bij de correcte toepassing van de Aarhusverplichtingen rond toegang tot de rechter in milieuaangelegenheden. De Commissie heeft daartoe op 21 juli 2016 een routekaart bekendgemaakt. Zie:

http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2013_env_013_access_to_justice_en.pdf

De juridische basis hiertoe ligt in het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (hierna 'het Verdrag'). De EU heeft dit Verdrag in 2005 namens de Gemeenschap goedgekeurd, waardoor het sindsdien deel uitmaakt van het *acquis communautaire* op milieugebied.

Voor zover zij beantwoorden aan de criteria die in nationale wetgeving zijn vastgelegd, hebben zowel individuele personen maar ook rechtspersonen, als verenigingen, organisaties of groepen (waaronder milieuverenigingen) toegang tot milieuprocedures om voor de rechtbank of een andere beroepsinstantie de procedurele en materiële wettigheid aan te vechten van administratieve handelingen of nalatigheden die inbreuk maken op het milieurecht.

In het 7de milieuactieprogramma (7de MAP), dat door het Europees Parlement en de Raad van de EU op 30 november 2013 voor de periode 2014-2020 werd goedgekeurd, werd gesteld dat de Commissie een initiatief zou nemen. Om "effectieve toegang tot de rechter in milieuzaken [te krijgen] en effectieve wettelijke bescherming, overeenkomstig het Verdrag van Aarhus en ontwikkelingen zoals teweeggebracht door de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon en de recente jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie. Als alternatief voor procederen wordt ook niet-gerechtelijke geschillenbeslechting bevorderd."

Het Aarhus Convention Compliance Committee (ACCC), heeft al een aantal EU-lidstaten in overtreding bevonden met de verplichtingen die het Verdrag aan de verdragspartijen oplegt inzake toegang tot de rechter.

De Europese wetgever heeft reeds een aantal wetgevende initiatieven genomen om de binnen de rechtsorde van de Unie te voldoen aan de verdragsbepalingen, zowel wat de EU-instellingen betreft als de procesregels van de Lidstaten (via secundair unierecht) betreft. Het primair verdragsrecht geeft hieraan ook ondersteuning. Het Hof van Justitie heeft de relevante verdragsregels via rechtspraak al op aantal punten nader geduid. De Commissie nam initiatieven om de mensenrechten te promoten en een e-Justiceportaal op te zetten. De Aanbeveling van de Commissie van 11 juni 2013 over gemeenschappelijke beginselen voor mechanismen voor collectieve vorderingen tot staking en tot schadevergoeding in de lidstaten betreffende schendingen van aan het EU-recht ontleende rechten heeft ook een impact heeft op het milieurecht.

3) Monitoring, transparantie en rapportering

Het Unierecht op vlak van milieubescherming heeft aanzienlijke verbeteringen teweeggebracht voor de burgers. Tegelijk vertoont de uitvoering en naleving ervan hiaten en zodoende worden de maximale baten niet gehaald. Het 7^e MAP heeft daaromtrent prioritaire acties vooropgesteld. De Commissie heeft in haar strategie 'Betere Regelgeving' de algemene ambitie uitgedrukt dat

de EU-instellingen en lidstaten samen betere resultaten uit de toepassing van het Unierecht zullen nastreven.

Het is in ieders belang dat doelstellingen op de meest efficiënte en effectieve wijze worden bereikt, waarbij de administratieve lasten zo minimaal mogelijk zijn.

Als onderdeel van de beleidscyclus hebben monitoring en rapportering tot doel de graad van naleving van de doelstellingen (vooruitgang en tekortkomingen) in kaart te brengen, de betrouwbaarheid en transparantie van beleidsinformatie te bevorderen, alsook de onderbouwing aan te leveren voor beleidskeuzes met oog op verbetering en kosteneffectiviteit.

De EU milieuregelgeving bevat heel wat vereisten over monitoring en rapportering in de richting van het EU-niveau. Deze is van vrijwillige of verplichtende aard en doet een beroep zowel op de overheden op verschillende niveau als op de ondernemingswereld. Belanghebbenden en Lidstaten ervaren deze verplichtingen niet als altijd even relevant, soms als kostenintensief en irritant.

De Commissie heeft daarom een *fitness check*-oefening gelanceerd om de mogelijkheden na te gaan voor stroomlijning, het bereiken van de hoogst mogelijk effecten en de minimalisering van de lasten. Zie:

http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2017_env_002_monitoring_and_reporting_obligations_en.pdf

Het initiatief ligt volledig in lijn met andere lopende doelstellingen en strategieën van de Commissie, zoals de digitale en gemaakte markt voor Europa, de bevordering van e-government in het kader van interoperabele Europese overheidsdiensten en de nood aan deling en hergebruik van overheidsinformatie. Door verspreiding van en toegang tot milieu-informatie draagt de huidige Commissie ook bij aan haar prioritaire actie van een 'Unie voor democratische verandering'.

Verschillende problemen en bezorgheden werden gedetecteerd:

- Qua volledigheid en kwaliteit: soms ontbreekt essentiële informatie in functie van de beleidsontwikkeling (bijv. kosteneffectiviteit), komen data te laat, is de onderliggende monitoring zwak onderbouwd of zijn ze niet vergelijkbaar (wat de gelijke behandeling en het probleemoplossend vermogen aantast).
- Verkokering tussen de beleidsvelden: informatie is soms al vereist in kader van een ander deel van de Unieregelgeving (ook in andere domeinen), niettegenstaande de zekere mate van verwantschap van de verschillende regelgevingen.
- Het gevaar van onnodige nationale toevoegingen van verplichtingen is als reëel ervaren.
- Het publiek en ngo's hebben vaak geen directe toegang tot de informatie niettegenstaande de verplichting van de lidstaten om relevante milieu informatie actief en vlot toegankelijk ter beschikking te stellen.
- De directe openbaarmaking van milieu-informatie voor het publiek is vaak onmogelijk omwille van gebrek aan voldoende toegankelijkheid, vergelijkbaarheid en interoperabiliteit.

Verplichtingen op gebied van monitoring en rapportering houden idealiter de volgende doelstellingen en aandachtspunten in:

- Het onderbouwen van de evaluatie van de uitvoering van EU-verplichtingen.
- Voor alle belanghebbenden de beschikbare en betrouwbare informatie aanreiken over de toestand van het milieu en de verbeteracties.
- Het eenmalig verzamelen van dezelfde gegevens, het minimaliseren van overlappingen en het delen ervan en, waar mogelijk, het maximaal gebruiken voor verschillende doeleinden.

- De aggregatie van informatie op het meest adequate niveau zodat ze volledig beschikbaar wordt voor het grote publiek, na de nodige zorgvuldigheidstoets en onder voorbehoud van de beperkingen van de passende mate van vertrouwelijkheid.

De EU heeft de voorbije jaren al heel wat gerealiseerd om de monitoring en rapportering te rationaliseren en te digitaliseren. Bij aanneming van verschillende wetgevingen, die een consolidatie en herschikking van voorheen aparte regelgevingen inhielden (Kaderrichtlijn Water, Richtlijn Industriële emissies, Richtlijn Luchtkwaliteit,) is er ook vaak gesnoeid in het aantal rapporteringen en zijn er digitale systemen uitgebouwd, zodat de kost sterk is verminderd. Daarenboven worden meer en meer linken naar 'open data'-systemen ingebouwd. In het kader van het pakket circulaire economie is er volop aandacht voor de afstemming van de verplichtingen op gebied van monitoring en rapportering in de verschillende afvalstoffenwetgevingen (die in herziening zijn gesteld).

De INSPIRE-richtlijn bepaalt de technische normen voor de interoperabiliteit van ruimtelijke gegevens en voor de online beschikbaarheid van datadiensten, die vergelijkbaarheid en delen van gegevens bevorderen. Dit is nu meer algemeen in de Digitale Interne Markt Agenda goedgekeurd. Bovendien was het milieubeleid de eerste om volledige transparantie en het concept 'open data' in te vullen.

Er is nog ruimte voor verbetering op vele terreinen. Technologie maakt het mogelijk om data direct beschikbaar te stellen (actieve openbaarheid) en zelfs gedetailleerde rapportering overbodig te maken. Nieuwe technieken zoals aardobservaties kunnen nieuwe relevante milieudata scheppen, waardoor objectieve en interlandelijke vergelijking verruimd kan worden.

De voormelde *fitness check* over milieurapportering zal de overdreven, complexe of zware rapportageverplichtingen die voortvloeien uit de EU-milieuwetgeving identificeren met oog op een meer moderne, efficiënt en effectief systeem. Het opzet is te focussen op het proces, de timing en de inhoud. Andere parallele evaluaties zullen hierbij meegenomen worden (refit INSPIRE, evaluatie PRTR en aspecten van stroomlijning in het voorstel winterpakket Energie Unie).

Het wetgevende deel zal wellicht een terugtrekking of herschikking inhouden van Richtlijn 91/692/EEG (die al een horizontale aanpak van rapporteringen in diverse richtlijnen inhield). In een Mededeling zal vermoedelijk ingegaan worden op operationele modaliteiten van vigerende rapporteringen (digitalisering, synergiën) en aangekondigd worden waar bij toekomstige sectorale REFIT-projecten in de milieusector op gebied van monitoring en rapporteringen aandacht zal gaan naar stroomlijning.

Juridisch

Relevante EU wetgeving

1) **Waarborging van naleving:**

- Aanbeveling (2001/331) van het Europees Parlement en de Raad van 4 april 2001 betreffende minimumcriteria voor milieu-inspecties in de lidstaten
- Aanbeveling (2007/425/EG) van de Commissie van 13 juni 2007 betreffende maatregelen tot handhaving van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer (CITES);
- Diverse verordeningen en richtlijnen met milieudoelstellingen bevatten verplichte controleprogramma's met minimumfrequenties,

	<p>nalevingsbepalingen i.h.b. over inspecties, informatieverspreiding en sancties;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Richtlijn 2008/99/EU inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht. Deze richtlijn verplicht de lidstaten in hun nationale wetgeving strafrechtelijke sancties voor ernstige overtredingen van bepalingen in het Gemeenschapsrecht inzake milieubescherming op te nemen, voor zover opgenomen in de bijlage van de Richtlijn. <p>2) <u>Toegang tot de rechter in milieuzaken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 19, 1, tweede lid, Verdrag betreffende de EU: "De lidstaten voorzien in de nodige rechtsmiddelen om daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het recht van de Unie vallende gebieden te verzekeren." - art. 47, eerste lid, Handvest van de Grondrechten van de EU: "Eenieder wiens door het recht van de Unie gewaarborgde rechten en vrijheden zijn geschonden, heeft recht op een doeltreffende voorziening in rechte, met inachtneming van de in dit artikel gestelde voorwaarden." - Richtlijn 2003/4/EG inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie (art. 6) - Richtlijn 2003/35/EG inzake in inspraak van het publiek in de opstelling van bepaalde plannen en programma's betreffende het milieu en, met betrekking tot inspraak van het publiek en toegang tot de rechter, (art. 4) - Richtlijn 2004/35/EG betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade (art. 12, 1, en 13, 1) - Richtlijn 2010/75/EU inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (art. 25) - Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (art. 11) - Verordening (EG) nr. 1367/2006 betreffende de toepassing van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden op de communautaire instellingen en organen. <p>3) <u>Monitoring, transparantie en rapportering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Richtlijn 91/692/EEG tot standaardisering en rationalisering van de verslagen over de toepassing van bepaalde Richtlijnen op milieugebied (diverse malen gewijzigd) - Richtlijn 2003/4/EG inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie (actieve openbaarheid) - Richtlijn 2007/2/EG tot oprichting van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie in de EU (Inspire)
--	--

Timing

1) Waarborging van naleving

De Commissie wil volgens haar werkprogramma 2017 een (niet?)-wetgevend initiatief nemen in het derde kwartaal van 2017.

2) Toegang tot de rechter in milieuzaken

De Commissie wil volgens haar werkprogramma 2017 de 'interpretatieve mededeling' bekendmaken in het eerste kwartaal 2017. De routekaart die zij op 21 juli jl. heeft verspreid, geeft al aan om daar snel werk van te maken, want daaruit blijkt dat zij niet de intentie heeft om het publiek over deze 'interpretatieve mededeling' te raadplegen en een impactstudie uit te voeren.

3) Monitoring, transparantie en rapportering

De Commissie wil volgen haar werkprogramma 2017 wetgevende en niet-wetgevend initiatieven nemen in het tweede kwartaal van 2017.

BELANG VOOR VLAANDEREN

Belang voor Vlaanderen

1) Waarborging van naleving

De uitvoering van EU-milieuwetgeving moet in de eerste plaats worden gewaarborgd door de lidstaten die moeten toezicht houden, handhaven en frequent rapporteren aan de Commissie. Ter aanvulling van de uitvoering van handhavingsmaatregelen op nationaal niveau, vervult de Europese Commissie de rol van "hoedster van het Verdrag". Bij de uitoefening van die functie, kan de Commissie inbreukprocedures inleiden. De nauwe samenwerking tussen de nationale autoriteiten en de Europese Commissie draagt bij tot een betere uitvoering van regelgeving. IMPEL is daar een sterk ontwikkelde uiting van.

Het initiatief van de Commissie voor een alomvattend kader van nalevingswaarborging zal rechtstreeks gericht zijn op de verschillende actoren, die met het toezicht en de handhaving van de talrijke milieuregelgevingen zijn belast. Dit betreft dus zowel regionale (waaronder Vlaamse) als federale milieu instanties.

Titel 16 van het Decreet algemene bepalingen milieubeleid (DABM) biedt een vrij sluitend kader om binnen de Vlaamse bevoegdheden een invulling te geven aan het door de Commissie aan te reiken concept van nalevingswaarborging.

Immers, door de oprichting en taakstelling van de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving wordt, in ondersteuning van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, structureel vorm gegeven aan de coördinatie van het handhavingsbeleid op gebied van milieuwetgeving (naast dat van ruimtelijke ordening). Dit coördinatiebeleid krijgt mee vorm door de organisatie van systematisch overleg met alle actoren, advisering, stimulering voor het afsluiten van handhavingsprotocollen tussen de verschillende betrokken actoren en de coördinatie bij de opmaak van de vijfjaarlijkse milieuhandhavingsprogramma's en de jaarlijkse milieuhandhavingsrapporten.

Het programma is een strategisch meerjarenprogramma waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan risicogerichte handhaving. In titel 16 wordt tevens het toezicht op de naleving van regelgeving geregeld, alsook het nemen van maatregelen om de schending te doen stoppen, ongedaan te maken en/of herhaling te voorkomen. Ten slotte worden de strafbepalingen van nagenoeg de hele milieuregelgeving geharmoniseerd en wordt, naast een strafrechtelijk afhandelingspoot ook bestuurlijke beboeting van alle milieuschendingen mogelijk gemaakt. Aangezien het om punitieve sancties gaat is er een formele beroepsmogelijkheid voorzien bij het Handhavingscollege, een administratief rechtcollege (www.dbric.be).

De Vlaamse milieudministratie is al lang actief deelnemer van de diverse IMPEL-activiteiten. Door uitwisselings- en leerprocessen in een gedeeld conceptenkader is een vruchtbare basis aanwezig om het toezichts- en handhavingsconcept effectief verder te ontwikkelen. Verder is er ook kennis- en ervaringsuitwisseling met andere handhavingsactoren in Europese context, zoals het openbaar minister (via ENPE) en de milieurechters (via Eufje), of op mondiaal vlak met oa. INECE.

2) Toegang tot de rechter in milieuzaken:

De precieze inhoud van de 'interpretatieve mededeling' die de Commissie beoogt, is nog niet bekend. Wat het mogelijke belang ervan voor Vlaanderen kan zijn, valt daarom op dit moment niet nader te bepalen.

De milieugeschillen, die voor een Vlaams bestuursrechtcollege worden beslecht zijn welomlijnd. De Raad voor Vergunningsbetwistingen is bevoegd voor de behandeling van geschillen rond vergunningsbeslissingen en milieuverenigingen kunnen daarin als procesbekwame partij juridictioneel beroep instellen, althans voor zover zij beantwoorden aan de criteria die de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening oplegt. Het Milieuhandhavingscollege mag zich enkel uitspreken over beroepen tegen bestuurlijke geldboeten en voordeelontnemingen, waarbij er zich dus slechts twee partijen aandienen m.n. de overheid en de in beroep gegane overtreder.

De betwisting van andere administratieve rechtshandelingen in de sfeer van de Vlaamse milieuregelgeving worden voor de Raad van State beslecht. Het recht om op te komen tegen handelingen of nalaten van handelingen die het milieu (dreigen) aan (te) tasten, wordt beslecht voor de gewone rechterlijke macht (milieustakingsvorderingswet van 1993).

De uiteenzettingen van de interpretatieve Mededeling zullen in beginsel bindend zijn voor de nationale rechters en de nationale wetgevers op vlak van toegang tot de rechter. Dat geldt ook voor de bewaking van de impact van factoren, die de toegang direct of indirect kunnen beïnvloeden.

3) Monitoring, transparantie en rapportering

Een groot deel van de EU-milieuregelgeving dient door de Vlaamse milieudministratie te worden uitgevoerd. Meet- of telgegevens, statistieken, vergunningsgegevens, inspectie- en handhavingsresultaten afgeleid uit toezichtcampagnes, beschrijvende verslagen enzovoorts dienen verwerkt te worden in antwoorden (op basis van eerder vastgelegde vragenlijsten en formats) aan de directoraten-generaal van de Commissie of aan andere instellingen (Europees Milieugentschap, JRC). Het gaat om ongeveer 45 rapporten per jaar. Tegenwoordig gebeurt dat in merendeel van de gevallen via online toepassingen. Vaak is er nog een overleg nodig tussen de diensten van de andere Belgische overheden om coherente en volledig dekkende rapporten te creëren.

Het aanleveren van betrouwbare en publieke toegankelijke gegevens over het milieu en de graad van naleving van milieuverplichtingen is van groot belang voor Vlaanderen ten einde:

- een solide wetenschappelijke basis te verschaffen aan de Vlaams milieubeleidsontwikkeling;
- de goede naleving en/of minstens de gestadige vooruitgang op dit vlak te kunnen aantonen;
- een vergelijking met gelijkaardige regio's mogelijk te maken;
- bij het publiek vertrouwen en draagvlak te creëren en
- de direct belanghebbenden te kunnen stimuleren naar een wenselijk geachte gedragsverandering.

Te verwachten maatregelen

Juridisch

1) **Waarborging van naleving**

Fundamenteel is er op Vlaams niveau geen aanpassing van de regelgeving te verwachten. De handhaving van milieuregelgeving is al verregaand geconsolideerd en de juridische vormgeving en sturing van het handhavingsbeleid is in titel 16 het DABM verankerd.

2) **Toegang tot de rechter in milieuzaken:**

Vooralsnog ziet het er niet naar uit dat er aanpassingen nodig zullen zijn aan de Vlaamse regelgeving, ook al moet daarvoor eerst worden gewacht op de inhoud van de interpretatieve mededeling.

3) **Monitoring, transparantie en rapportering**

Lidstaten zullen hun omzettingwetgeving niet hoeven aan te passen.

Beleid

1) **Waarborging van naleving**

De harmonisatie van het handhavingsbeleid milieuregelgeving, zij het op een niet harde afdwingbare wijze, zal leiden tot de doorgedreven organisatie van strategische milieuhandavingsprogramma's in een doelstellings- en risicogebaseerde richting.

Aandachtpunten zijn ook het ter beschikking hebben van voldoende personele en financiële middelen voor de integrale uitvoering van alle EU-toezichts- en handhavingsverplichtingen, van voldoende kennis en ervaring en van voldoende data ondersteuning voor de gegevensverwerking en de rapporteringsverplichtingen.

2) **Toegang tot de rechter in milieuzaken:**

Er is geen beleidswijziging in de Vlaamse context te verwachten.

3) **Monitoring, transparantie en rapportering**

Organisatorisch en administratief worden geen investeringen of meerkosten verwacht. Het initiatief zou tot meer stroomlijning en

	digitalisering moeten leiden, waarvan de kost in de eerste plaats door de EU-instellingen wordt gedragen.
--	---

+++

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

1) Waarborging van naleving

De uitvoering van het acquis is in beginsel een bevoegdheid van de lidstaten. Uit de Verdragen kan wel de algemene verplichting voor de lidstaten worden afgeleid om op proportionele en effectieve wijze de naleving van het Unierecht te waarborgen (zie ook het loyauteitsbeginsel). Doorgaans is de Commissie toch onthoudend of alleszins vrij terughoudend om concrete nalevingsverplichtingen in secundair Unierecht op te nemen. Meestal is dit beperkt tot de standaardzin om "effectieve, evenredige en afschrikkende sancties" te voorzien en soms tot de verplichting om inspectiesystemen op te zetten, zij het beperkt tot enkele essentiële punten. Slechts in weinig gevallen is een operationele handhaving op Europees niveau op poten gezet, zoals bij de verordening voor de uitfasering van ozonlaag afbrekende stoffen.

Via inbreukprocedures en rechtspraak kan weliswaar worden toegezien op de correcte en effectieve toepassing van het milieuacquis. De casuïstiek op dat vlak is eerder beperkt in omvang en gaat over enkele grove en systematische gevallen van niet-naleving. Capaciteitsproblemen zijn hier evident.

De zgn. "institutionele autonomie" van de Lidstaten op vlak van uitvoering brengt met zich mee dat de Uniewetgever hier moeilijk de noodzaak om bindende of gedetailleerde wetgevende bepalingen op Unieniveau vast te stellen, kan onderbouwen. Het gebruik van de methode van *open governance*, het aanzwengelen van een brede dialoog (zie ook *Environmental Implementation Review*) en verder *peer-to-peer review* (in de schoot van IMPEL) liggen hier waarschijnlijk meer voor de hand.

2) Toegang tot de rechter in milieuzaken

Het betreft hier een niet-wetgevend initiatief dat onder exclusieve bevoegdheid van de Commissie valt. De grondslag hiervoor ligt vervat in art. 17, 1, Verdrag betreffende de EU: "De Europese Commissie bevordert het algemeen belang van de Unie en neemt daartoe passende initiatieven. Zij ziet toe op de toepassing van zowel de Verdragen als de maatregelen die de instellingen krachtens deze Verdragen vaststellen. Onder controle van het Hof van Justitie van de Europese Unie ziet zij toe op de toepassing van het recht van de Unie (...)". Een subsidiariteitsinschatting is daarom niet nodig.

3) Monitoring, transparantie en rapportering

De Commissie en de lidstaten en de belanghebbenden hebben een gedeelde verantwoordelijkheid om bij te dragen aan betrouwbare informatie voor het publiek over de toestand van het milieu en over de verwezenlijkingen en de tekortkomingen op het gebied van de naleving.

De milieuproblemen zijn vaak grensoverschrijdend en het is noodzakelijk dat waar mogelijk gestreefd wordt naar een objectieve vergelijking tussen landen.

Het is evident dat op Unieniveau wordt gezocht naar nieuwe en betere technieken en kosten- en lastenverminderende methoden van informatievergaring en -verspreiding, zonder in te boeten op de noodzakelijke kennisproductie om op het juiste niveau te komen tot een responsieve aanpak van de milieuproblemen.